نوټ: اسم کتاب در صفحه ۴ سطر ۴ ذکر شده

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و ثنا ده هغه خدای ته چه انسان ی پیدا کړه او بیان لوړ کا او تمیز ی
ورکا لنورو حیوانانو پر نطق؛ او ورنیا سره او خپل کلام پاک ی نازل کا په افصح
بیان سره په هغه معجز او ابلغ دی له کلام د ټولو بلغا او فصحا ستاینه او
سپاس دی هغه خاوند لره چه بلیده د نسته بل خاوند او نه بل به وي د وګړیو
ښیښتی دی دی چه انسانان پخوب و نیرو یالی او د هر ی بلیغ ویا
ملهم دی درود نا محدود پر هغه پیغمبر دی علیه الصلوات والسلام
چه موږ ته ی راوښوده سمه لار او روده

بیت

دی دی رهبر د کائناتو ترده جارسم
دی دی ناموږ د مخلوقاتو ترده جارسم

خدای رحمتونه دی وی د ده پر اولاد او اصحابو چه پر اسمان د هدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

زهد ستوری دی او د پیغمبر د ګوتمې خلال غمې کړ دوی نوای د دین
سپه‌سالار به له موږ څه ور کړ دوای او د رحمت ور بو نسکور

بیت

د بهدی داسمان ستوری | چې رڼا یې لور په لوری
تشبید زموږ می کړه رو ښاند | ذوی د وی خوږ پښاند

بخاص کړه د خدای رحمتونه دوی نازل پر شلورو یارانو د نبي پر عموره
ملګریو او ورډه پر ټولیو او خاندان اما بعد په دی پوه شی چې دنیا واښه
نوره خاصه ده او د نطق تاج هغه د کرمنا تاج دی چې خالق تعالی د
~~عنوره خاصه~~ آدم پر سر کښیښود کړ او په هره زمانه کې خدای تعالی پر انسانانو کی
عزه د شاعران او د دنیا خاوندان پیدا کړل چې الشعراء تلامیذ الرحمن د ګل سوا
او د دوی دنیا وی برکله داسی خوږی دی چې انسان زړه انشراح په
مومی او د خوږ وږمه هم وی زه چې محمد هوتک یم او په اصل پښتون
په قندهار کښی اوسم له پېره ده چې په ویلو د داسی دنیا و بخت یم او د ښی
او ورځې می هم د غه کاروی دا د یر وقتونه تیر سول چې ما غوښتل چې زه د یر

شاعرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو تذکره و کاندم او د دوی احوال سره راټول کاندم مگر زمانې ماته فراغ نه
را کاوه او دا هیله مې په زړه کې وه چې سوه څکه چې پر قندهار د ظلم او د جفا تورتم پروت
وه او هیچا آرام نه درلود او نه فراغ گاهې به مغولو چپاو نه کړل او گاهې به د گرگین
دستم سوران وه اوس په حق تعالی موږ خلاص کړو له هغو ظلمو څخه او فارغ سوو
زړه و نه زموږ او زموږ ملک حاجي میرخان علیه الرحمه دوی له قندهاره یاسته
او پښتانه دوی ته جوړ آزاد کړل نو زما زړه فارغ سوله اند وه او قلم مې را واخیست
هغه وقت په زمانه ارادې خبر سوم موږ د پښتنو دستر گو تور امام المسلمین و
ابن قاتل الرفضه والکافرین شاه حسین ادام الله دولته الی یوم الدین بیت

د پښتنو پادشاه حسین هوتک — په ملکانو کې دی دی لوی ملک
د حاجي میر غښتلی زوی گرزید — خالقه تل دوی ځلان داغی

نوی زه وغوښتم خپل دربار ته او ماته یې تشویق وکا او الطاف یې ښکاره کا
چې دا خپله اراده پوره کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سره راټول کاندم حله
چې زموږ پادشاه او د نیا لم خپلو دریه سر شاه حسین خلدالله ملکه و سلطنته
هیڅ هم د نبي و نیا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما وغوښته چې ژر ژر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لی سی او د پښتنو د شاعرانو احوال بتول کړسی ښکاره دوی په مالد
د ډیرو شاعرانو د پښتنو احوال ندرا بتول کړی دی او هغه وقتونه
زیدم له وګړ یو تخم می د ډیرسنه حالونه او ړندی لی دی او اوس هغه متوا
لله الله په عوسنتی کا برم د دی کتاب نوم دی پته خزانه ځکه چه دل
ن
را غلی دی په پته وا و نو ښکاره خالق تعالی دی لټوله مسلمانا
ت موږ د پادشاه سیوری دی تل دی او دایم په دغه کتاب چه ما
او وځ و د جمعه ۱۶ د جمادی الثانی سنه و ۱۱۴۱ سنه هجری
د دروخزانو منقسم دی لمړی خزانه په بیان د هغو شاعرانو په چه ا
دو همه خزانه په بیان کی د هغو شاعرانو چه اوس ژوندی دی
په بیان لبنی د هغو اریتینو او ښځو چه دو پښتنو د بندیانه

لمړی خزانه

د هغو شاعرانو چه پخوا تیر سوی او موږ ته د دوی ونیا دی ښکاره د
المشایخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولد شوی و او د تولر پلار بابا غلجي ورحمة الله علیه چه پخپل وقت کښې مشر ګڼل کیدی د پښتنو
بوتنک په اتغر کې زیږیدلی و په سنه هجری ۶۶۱ کی او هغه وقت چه لوی سو
نو یې کار د خدای عبادت او په اتغر او سوری کښې د قوم سردار او بادار و نقل دی
چه په هغه وقت کې به بربڅل مغولو دار غله او یرغامه و لوټ کاوه اتغر او اولان او کلات
یې تالا کول بابا هوتک خپل قومونه را ټول کړل او د سوری غر سر دی یر مغولو شخړه د بوتله
پر دی جګړه کی مغول تالا سول او د پښتنو ګڼ ندیو ډیر وو شړل ما ته خپل پلار داود خان
داسی نقل وکا چه سوری غر په دغه روڼ د مغولو په وینو داسی لجند سو چه پلو شو
د لمر په بر بیناه لنډه کا په دی شخړه کښې پښتانه لږ او بی څواک و په د سره مغولو
بیت ب راغله او اخیستری وکانو یو څو غښتلی د بابا هوتک خپلوان و مړل بابا هوتک
په لوړ ... داسی ... بولوله او په غیښوی د مغولو ترسره نه شیرل غښتلو میړ و
بیه دا سندره او ویله په جګړه تودیدل ترڅو چه سوری غری د مغولو په وینو ولاړه
او تول ی پښپا کړل هغه سندره زما پلار علیه الرحمة داسی راته ویلې

بیتونه

پر سوری غر بل راته ننی اور دی || وګرځه جوړ راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کلي کوږ باندي مغل راځي
غښتليو تنګ کړي دا مو وار دی
په پښتنا يې يلغار دی
آدم ړغي غښتليو راسي
توري تيري غشي تر ملا سي
زلمو په غشيو کړي وارونه
ور وړاندې کړي چټل تټرونه
زما د زلمو وينې بهيږي
مېرځي ږغلي او تر هېږي
پښتنو هلې پر غره جنګ دی
مهال د توري دی د ننګ دی
زلمو پر ننګ ځانونه مړه کړه
د پښتنا مخکې ساته کړي

هم په غزني هم په کابل راځي
مغل راغلي په تلوار دي
پر کلي کوږ باندي مغل راځي
پر تنګ ولاړ دي پښتنا سي
پر کلي کوږ باندي مغل راځي
د تيرو تورو ګزارونه
پر کلي کوږ باندي مغل راځي
مخکې او غروند په سر کيږي
پر کلي کوږ باندي مغل راځي
سور غر په وينو د دوي رنګ دی
پر کلي کوږ باندي مغل راځي
دښمن په غشيو مو پېيه کړي
پر کلي باندي مغل راځي

نقل دی چه بابا هوتک د مغولو سره ډير جنګونه وکړل او دارغنداو پوري خواته
ی وشړل او هر کله به د اتغر او مرغي غښتليو پر دوي يرغلونه کړل او په غرونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

به مغول ننوتل بابا هوتک چه سپین ږیری سوځری نه او یا کال و په سنه ۷۴۰ هجری
وفات سو

ذکر د کاشف اسرار شیخ ملکیار چه د بابا هوتک

مشر زوی وو او تر بعد پلار د ورو سنډی د قوم د مشرتابه بګړی په سر کړه   نقل کا
ږی چه ملکیار بابا ډیر غښتلی او قوتمند سړی و په ځلوکی به د لسو تنو سره به و په بعد
سند چه بابا هوتک وفات سو ملکیار بابا د پخو ویشتو کالو زلمی د هسی والي چه ملکیار بابا
د سیوري په لتوکی ډیر پهلوان را تول کړل او هلته ی کارېز وهنده کښل او خپل زلمی ی په
کښتو کرنو وګمارل مغول چه په دغو ودانیو غوږ ن سول پر سیوري ی یرغل وکا او د
ملکیار بابا سره ډیر سخت جنګونه وسول په دغو جنګو کښ د پښتنو سین ورانی سوي او ځنی
ولاړل مړه ی او بیا وروسته ځنی هم وخاته ولنډی خواته هلته ی خپل زلمی سره یو تول او بیا
راغلل مغول ی وشړل او سیوري ی بیا ودان کی   هسی نقل کا چه په سنه ۷۴۹
هجری کی په پسرلی اترناب د ډیر کښ سو په سختو تیزو او په یوه میاشت ی چه نو منو
او خوړ او کت غاړی غاړی بهیدی ملکیار بابا چه د ترنک ځنډ وته راغی هسی سندره ی
ی وویلی

سندره د ملکیار بابا

ترنک بهیږی ترنک بهیږی ۵ غاړی ترغاړی ۵ زما زړګی خوټیږی لالی عوړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ړوند ه ړونده + د ترنګ ړونده + خاوند دې چه + چه د ده کې موجې + زما خیال ړونده

که نیزدې نیزدې + نیزد بیلتون دی + زړه نیزو ړی + په ویر ژړلی + په غم ژبون دی

که اوړی او ړدی + په زړه می اوړی + دا اوس ته وچ کا + د ویر نیزوند + بل د ویر په زور دی

خمخنه یو سه + سپینی سپوږمۍ + ورته وو ایه + چه ترنګ تال کړم + ستا له خو لګیه

که خره خره + او بوسوان کړه + بل ملګیار دی + پاته لیار دی + سوبی جانان

نقل کا چه ملګیار بابا دا سندرې وویلې د خاوند په قدرت ترنګ یو او ډېر د لرګی ماتو په او دلته د رود

د یوې څنډې او بلې څنډې په تلو او غږ د لیش په سو په ترنګ یو پل جوړ سو میار بابا هم

پرې دې پل تېر سو او خپل مقصد ته واصل سو   نقل کا چه یوه ورځ ملیار بابا

د خپل تره ته خې کور ته ولاړ او د خپل تره زوی نور بابا ئې لید چه غنشي تیره کا ملیار څخه ئې پښته

وکا چه تره بوره دا څکړه ښځه ویل د مغولو په جګړه کې ستا ملا تړیم ملیا. بابا دعاء کړه ورته

چه تره بوره تل سو ټمن او سې وایې چه هر وقت به نور بابا په جګړه کې ډېرې مونده او ماته ی د هیچا

په یاد نده   هسې نقل کا چه یوه ورځ د مغولو تاړاک پر سیوري راغی او ښځه وتښت

د ملګیار بابا په کلا کې څوک نه وو پر ته له ښځمنو نور بابا چه خبر سو ژر ئې ځان ښځه کوت

ته ورساوه او په یوه تن ئې مغوله شړل او ډېری مړه کړل دا قول د ملیار بابا د دعا برکت و

ا

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خربنبون سړبني رحمة الله علیه د پښتون بابا
د کسي د عبدالرشید بیهسي و ښاوند تعالی ده ته ښکاره کمالات او کرامات ورکړي و د خدای
په عبادت به بخت و نقل کا چه د پلار په ژوندکي لا رخصت سوا و د خپلو اولادو سر
راغی که کسي څخ غوري مرغن ته او کله به و لاړ د غندان غره ته او هلته به ی خدای تعالی
ستاید او لمانځهٔ او په کال کی به یو وار تلی د خپل ترهٔ بیټني نیکه لید نه به ی کوله او پسله وفات
به ی هم زیارت ته ورتلی خربنبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیټني نیکه زوی و لوی و
او هغه وخت چه خربنبون د کسي له غره غندان ته تللی نو اسماعیل بابا به ده سره دیر
وشرل سره والي چه یو وقت خربنبون بابا او اسماعیل د سربن او بیټني نیکه په مخ کښي
ناست و د دوی کور و د کسي په غره نو خربنبون د پلار او ترهٔ لخوا په تګ او رخصت
ماذون سو اسماعیل نیکه د اسی زاري وکړلی

که یون دی یون دی + مخکي بلیتون دی + له کسي غره څخه + ځي خربنبو ندی
که ورو وره ورو ره + خربنبون ورو ره + ته چه بلیتون کړی + زما و یر ته ګور ه
په څپه مرغی له + تورمنا کرغی له + همزولی یا ته + څه څه برغی له
د خدای د پاره + خربنبون یا ره + په هیر مو نکړی + زموږ کهول وار ه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه می رېږی + یار می بیلیږی + بیاتون ی اوږدی + ځان په سو ځیږی
نقل کا په اسماعیل بابا خربنون بابا هسی عبرګون وکاوه

څلوریځ د خربنون بابا

بیلتانه نار می وسو په کور باندی | اندیو هیږم په به شوی بیښ په وړاندی
له خپلو الو به بیلیږم په سر وسترګو | دواړه سترګی می په وینو دی شړاندی
اسماعیل ستانا رومی زړګی مړی کی | بیلتانه خربنون بیا له تا پردی کی
نه هیریږی که می بیا ند ستا یادی کی | په څیرو دویره به پری سی زړه مراندی
څمه څمه په اربد دیون می دی ځپه کمه | دیانه څوری به اچوم وترخ نه
ستا سی یاد بی وی لبس زیږه وسیځ نه | که دا محکه غوږوند بتول شی لاندی باندی

نقل کا چه خربنون بابا ولاړ په مرغه کی میشت سو او هلته هم وفات سو په کال هجری
و ۱۴۱۱ سنه وروسته ی زامن هم په غوره (مرغه) کی او سیدل او دکاسی اولاد بیا تر
ولاړه دکسی غزه او پښین په لتو کی میشته سول او د کند او زمند اولادونه خپاره
سول او ولاړل د ننګرهار او خیبر او پیښور لتی ی وینولی

ذکر قدوة الواصلین مظهر تجلیات الهی شیخ متی خلیل غوریا خیل سرهنی علیه

الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

الرحمة الله الولي شیخ متي د شیخ عباس زوی و چې عباس د عمر او عمر د خلیل زوی و خلیل

د غوریا غوریا د کند ابن خر شبون زوی و چې حضرت سرهنبی قدس الله سره له ازا منو نځه و

زما پلار علیه الرحمة و ما ته داسې نقل وا چې د خرشبون علیه الرحمه مرګ په مرغه کې و

او اولادي هم په ارغسان او مرغه او پښین کې سره خپاره سول ځیني ور ډول د

هند و ب او کوهک غره ته او امران او حسن د شیخ متي ورونه په سخه غره او سیدل

چې وروسته د مشهورو په نامه مشهور سو د خواجه امران غرا و بي بي خالا د ده وی

خور په پښین کې وه چې هورې ې زیارت دی یو بل وروری و په ګرمام کې شیخ دی

نقل کا چې شیخ متي قدس الله سره په کال هجري ٦٢٣ سنه زیږیدلی وا او په عمر د پنځه

شپیتو کالو د ترنک له رو ده ده په غاړه وفات سو او په سخه غونډی تو به شیخ دی چې

کلات باله سي نقل کا چې په سخه غونډۍ هیڅ او به نوی او دلی دلی ښتانه او اولاد ده

چې په دوبې دده له زیارت ته تلل د ترنک له دوده په ی او به ور سره وړلی یوه ورځ

شیخ محمد زېړ دده مشر زوی دده په زیارت کې د ننه د پر تړی وکه ی تل د متي بابا

له قبره سره نږدې او به را د غوره څیدې او هلته بها نده چینه پیدا سوه داوبه تر

اوس هم بهیږي او زایرین یې. علاچښبي نقل کا چې شیخ متي با بالوی زاهد او عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په خاوندمین سړی و دده اولاد و لاړل او په پېښور او بډبنی کې هیشته سول او هلته له دوی څخه لوی لوی ستانه راوتل شیخ زهیر دشیخ امران څخه روایت کا چه شیخ متی بابا لوی عالم او د دین مرشد و په غندان کی ی یو کتاب وکنبلی چه نوم ی و دخدای بینه په دغه کتاب کی متی بابا خپل شعرونه هم وکښل او د اسی مناجاتونه ی وویل چه د پوهند ی وېلی کول دغه یو شعر بالخیله پلاره او ریدلی و چه نقل ی کاندم

شعر

پر لویو غرو هم په دښتو کی | په لوی سهار په مینو شپو کی
په غاړه بوغ او په شپیلکو کی | یا د وېر ژړلو په شپیلو کی

متول ستا د یا د نارې سورې دی

دا ستا دیني ننداری دی

جنډی زرغون که په بیدیا دی | د برېښنا خواته په خندا دی
ژرنک چه ځر دی په ژړا دی | دا ټول اغیز دیني ستا دی

ټوله ښکلا دی ستا له لاسه

ای د پاسوالو پاسه پاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که لمر سرو بنا ند مخ ی ښیین دی | یا د سپوږمی په تندی و رین دی
که غږدی ښکلی پر تمین دی | لکه هنداره مخ د سپین دی

ستا د ښکلا دا پلوشه ده
دا ی یو سپکه ننداره ده

دلته لوی غرونه زرغونیږی | د شرونو وږمی پکښی چلیږی
بورا وی شا وخوا کرېږی | سترګی لیدو ته ی هیښیږی

لوی خاونده ستا در ته می
تل د سری په ښکلا یده ی

خاوند ښکلی ستا جمال دی | ښکاره ی لوړ پلو کمال دی
که ورځ که شپه که پسرلی کال دی | ستا د قدرت کمکی مثال دی

ستا د لوړو یو رڼا ده
دلته په جوړه تماشا ده

زړه می دا ستا دینی کور دی | سوی د عشق په سو ځنداور دی
رڼی ی وتا ته ستا پر لوری دی | بیلدی، بیخ دی ورکړی پلوری دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د جمال په لیدو بنا د دی
که ندوی د غم نو برباد دی

په غرور کی ستا د عشق شیلکی دی　　د دی نری په عشق سیمی دی
که غنچه که وور که پنډه نری دی　　ستا د جمال ځری پرشی دی

چه پر دنیا می سترگی پری سوی
ستا د جمال په ننداری سوی

نه هسک نه مځکه وه نه تور تم وو　　تیاره چپره وه تول عدم وو
نه ابلیس وی آدم وو　　ستا د جمال سو چه پیر تم وو

په سو هنگامه هنگامی دنیا سوه
ری خلق
د پنځه پر لوری ی دنیا سوه

زه چه څرگند پر دی دنیا سوم　　د هنگامی ځای په تماشا سوم
ستا پر جمال باندی شیدا سوم　　لیونی سنتی را حلا سوم

په ژړا زاړم چه بیلتون دی
همه پردیسی بل می تون دی
ذی ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګړ یو ولي متي ژاړي | سوری هی اوري غاړي کالري
څه غوايي څو وايي څه باڼدي | خپل قوت او کور و کلي غزاړي

چو هنی په بیل سی نیمد غواسی
تل ای دبن په لور ژماسی

نقل کاوه سی چه د شیخ متي علیه الرحمة کتاب د خدای مینه به تل دده پر ډډه پروت وو او وګړیو به هغه پاره کی به غول او هرچا به ویل نو بری ژړل هغه وقت چه مغول را غلل هغه کتاب ی واخیست او وروسته نشوه څرګند ه چه څه سو

ذکر د جهان پهلوان امیر کروړ زوی د امیر پولاد سوری غوری نقل کا مؤید الواصلین شیخ کته متي زی غوریاخیل هغه په خپل کتاب لرغوني پښتانه کی چه دی نقل کا له تاریخ سوری څخه چه په بالشتان ی لیکلی او موندلی و شیخ کته علیه الرحمة هسی وايي چه په تاریخ سوری کی راوړی چه امیر کروړ د امیر پولاد سوری زوی و چه په کال سنه ۱۳۹ هجری د غور په منډیش کی امیر سو او جهان پهلوان ی باله وايي چه د غور کو پتو ند او د بالشتان او خیسار او تمران مانی ده بر کوڅک ی پتول وینول او د رسالت له نهول ی په خلافت کی د دیر لو ملکونه وکړل نقل کا چه امیر کروړ ډیر غښتلی او پهلوان و په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن له سلو جنګاوړو سره جنګیدی ځکه ئی نو کروړ باله چه معنی ئی ده ټلک او سخت وائی چه امیر کروړ به په دوبی زمین دړدړکی وا دهستی مانی درلوده چه کیفیت د منډیش پښان واوه په دغه ځای کښی ښکاره کاوه او عشرت په تاریخ سوری کی راوړی چه دا امیران له پرته غور او بالشتان او بست کی وو او دغه سوریانو می له اولاده دی چه د سهاک له پښته و امیر پولاد په هغه دعوت کی شریک و چه ابو العباس سفاح د بنی امیه سره جګړه کړی له او ابو مسلم ئی هم مرستی و تاریخ سوری محمد ابن علی البستی د اسی کښلی دی چه د عباسی دعوت په جنګو کی چه امیر کروړ له میری سوبې و کړلی نو ی دا بیتونه وویل چه ویاړنه ئی بولی هغه دا دی چه شیخ کته علیه الرحمته تاریخ سوری را نقل کړی دی

ویاړنه د امیر کروړ جهان پهلوان

زه یم زمری پر دی نړی ملا اتل نشته
بل په زابل نشته
پههند و سند و پر تخار او پر کابل نشته
بل اتل نشته

غشی د من می ځی بریښنا پر میرحمنو باندی
په ماتیدو نو باندی
په ژوبله یونم پر غالم پر تښتیدونو باندی
بل اتل نشته

زما د بریو پر خول تاویږی هسک په نمنځ و یویایه | د آس لسو دی ځمکه ریږدی غرونه کاندم لتاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړم ایوادوند او جابه　　لما اتل نسته

زما د توری تر څوکو لاندی دی هرات و جروم　　عج و بامیان و تخار بولی نوم زما په اود وم

زه پیشندویم پیروم　　لما اتل نسته

په مهو زما نشی لونی داری د بنین راځخه　　د جیرنو الرو دیر ځندو ځم تښتی پلن راځخه

رپلی نه یون راځخه　　لما اتل نسته

د نه رنځ سوبه می د توری بیخ سورو کړه　　پیاداری می لو یادی د کول د سورو لیږه

ستر می تر بورو کړه　　لما اتل نسته

خپلو د گروه لور پیرزوینه لوم　　دوی پیادینه سنبه با مم ښند گروزنه لوم

تل ی وندلوم　　لما اتل نسته

پر لویه غروجی دنیا دومی نه بخندویتال　　ترک زما د نوم می بولی پر دریځ ستایوال

پور ځو شپو میاشتو کال　　لما اتل نسته

شیخ کته علیه الرحمة لتاریخ سوری نقل کا چه امیر کروړ عادل او ضابط او د بنی دنیا خاوند و ده به هر کله شعر وند ویل بیلال ۱۵۴ سنه هجری د پو شیخ بیځنگو لبن مم سو د ته ده دا روسته ی نه وی امیر ناصر ایواد ونه ضبط کړل او د غور او سور او بست او زمین داور پر محکو خاوند سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شیخ اسعد سوری علیه الرحمة

شیخ کته پکتاب کی د لرغونی پښتانه تاریخ سوری
سی نقل کا چه اسعد سوری پغور کی اوسیدی او هلته د سوری خاندان پیادشاهی کی د یرمحتمد
و شیخ اسعد د محمد زوی و چه پکال سنه ۴۲۵ هجری په بغنین کښی وفات سو شیخ اسعد
علیه الرحمة د یرښه اشعار و یل نقل کا چه سلطان محمود غازی پرغور باندی د امیرمحمد سوری رحمة الله
علیه سره جګړه وکړه او په آهنګرانو کی ی محصور کا پدی وقت شیخ اسعد هم د آهنګران په
کوټ کی و هغه چه سلطان محمود علیه الرحمة امیرمحمد سوری و نیوه او بندی ی بوت غزنی ته
نو امیرمحمد سوری په خوارا زره وراو عادل او ضابط امیرو له غزنی ته د بندمړسو او شیخ اسعد
چه دوست و د امیرمحمد سوری پرمرګ ی داسی ساندی و ویلی په یوه بو لله کی چه قصیده
په عربی ده

وله فی القصیده

د فلک لیچارو څه وکړه هم کوکار	زمولوی هر ګل چه خاندی په بهار
هر غټول چه په بیدیا غوړیده وکا	ریژوی ی پانی کاندی نار پنار
د یر څو نه د فلک څپیره شنه کا	د یر سرونه کا تر خاورو لاندی زار
دواکمن لره څول پر یاسی مرسی	د بی ورتلو دینی توی کاندی خونخوار
چه لبر مدی زمری رپی ز نګلو کی	لاوکوبه ی دار ی تیرو جبار
هم ی عشی سکنی دال دژوبلورو	رستمان ځنی خخلا کاندی پدار

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ملاوې نکبزېږي پغښتلیو
پیوه گردښت کې پرېباسي لبرمه
څه تیری شه ظلم کاندې ای فلکه
پو یېر تژلولو زکړی پزېږه لراییه
هیڅ روغې ی په زړه نسته ستا له خوره
له تیر یو دی اوښې ځاځی له اورجیو
نه لاس واخلې لحور نه لوری
نه زړه وسوځوی په هیڅ باندې
نه وصل کړی یې لیل مینه
ستا له لاس دی پراته ژوبل نه گیروی کا
کله غوځې کاندې مرا نړی دزه گیو
کله تکې واچوی پر ناڼ ولیو
کله غورځوی واکمن له ... پلاز ولو
زموږ پر ذړه لوذنن بیا یو عشق وو شیت
پر سور لیو باندې وېر پر یوست لیاسه

دا فلک سپر و کا څه کا بی گزار
نه ی عشق نه لذی وی نه ی سپار
ستا له لاس نه ی هیڅ گل بلیه خار
پر نتلیوا و سوی د غم نا تار
ببلوی په ژړا ژړ بین لیار
چې یې ژړا ی پورته ورته ستا له شنار
نه ملا کړی لبی وزلو له تزار
ای رفاقت
نه په لوړی له گردښته له ملار
نه درملي تپونه د افگار
پر پلو ته تپي زړه وند عیار ځار
کله تیر باسی وگری هو بنیار
کله خیری کړی گریوان د ښمني چار
کله کښینوی پخاور روکی بادار
و دژو بلله په دی عشق هزار
محمد واکمن چه ولاړی پیل دار

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو وار سو اسیر پلاس د میر شمنو
په سماوي وو دان آهنگران و
د محمود د ژو بلو سره پلاس کښیوت
تنگیا لیو لره قید مه ښه ده څکه
سر سړی ی غوره ښاوري بیلیږه کا
پدی ویر د غور وگری تور لمړی سول
گوره ښاځي رنی او بنی لړی غزولو
نه ښځه زره غا د غزولو د بید یاده
نه غنمول بیا ز رغو ښړی بیلا سبو لو
نه له غرچه بیا را ځي کاروان د مینکو
د پسرلی ادره لودی اښني تو ښه
دا په ښه چه محمد ولاړه له منځه
نه ښکاریږي ښځه سور د سور بلیتو
چه به نجلیو په ښتا پکې خندله
ښځه غور په ویر ناتار د و الکن کښیوست
لاس د مات سه ای فلک چه دو کا

اشتغال یی وکړ قبر له بلوار
په تمکینه و پر درست جهان اوځار
چه غزنه ته ی باتلی په تلوار
سه ی والو تله ښکته پر دی لار
د ښمر یو پښ بیر کا یو کلدوی ښوار
پدی ویر رنا تیاره سوله د ښار
دا کرونگی سانډی لی پښور بار
نه ده زرکیو ښمسا دی کهتار
نه بامی بیا مسیده کا په کهنار
نه را دروهی غور ته بیا چرچی د ښار
مرغلری به نیسان ملګری نثار
په ویر نه ی سر غور لتول سوگوار
نه ځلیږی ښځه لمر پر دی دیار
چه به پیغلو کا اتن قطار قطار
ښځه غور سو د جاندم غندی سوراه
محمد غندی زمری د مریني ښکار

امیتن

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین زرګی فلک ولی لا ولاړی — ای د غور غرو لو پر څه نسوی غبار

مځکی ولی پر یږ د لو نیږ یو زړی — لاندی باندی سره چه وړک (۲) د اشعار

په زړه غندی والمن ځی لجهان — چه ټوک کړی په نیزی باندی قرار

مینځ پټا ای محمده د غور لمروی — په نیزی به ندوی ستا د عدل سار

ته په ننګ وی ولاړ پټنګ کښی می سوی — هم په ننګه د په ننګه کاځان جار

که سوری د پټنګ پر کاندی ویر مشغول — ۱ هم بو یاړی ستا پښوم ستا به تبار

بجنت کښی د ده ترن ژغوره وا ګمنه

هم پټا دوی د یر لور د غفار

ذکر د شکارندوی علیه الرحمة — چه د غور و یوه سره یدی چه شیخ کته متی زئ رحمة الله علیه کښلی دی په کتاب لرغونی پښتانه کی چه په تاریخ سوری کی دی چه شکارندوی بیشته د غور و او کله کله به پخرند او بست کی هم اوسیدلی پلار ی احمد نومید او د غور د غیر و ژرګرو کو لتوال و شکارندوی د سلطان شهاب الدنیا والدین محمد سام شنسباکو بپادشاهی کی څوک او د درناوی څاوند و او هغه وقت چه هغه سلطان پر هند یرغل کاوه شکارندوی چه شاعر او عالم سړی و هم د هغه سلطان په لښکر وکی واو هسی وایی چه شکارندوی په مدح کی د سلطان محمد سام او سلطان غیاث الدین غوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستاینې قصیدې لرې په بولۍ دې محمد ابن علي وایي په سبب کښې بادره دبوللو عنت کتاب وبیدې اوده هغه څوک مې دغه بولله په دمحمد سام علیه الرحمة ستاینه ده کښله

القصیدة فی المدح

پېرلې شکلونکې بیا کړه سنګارون
بیای ولونل په غږونو کې لالون

مځکه شنه ده بنونه شنه مني شنې سوې
طیلسان زمردي واغوسته غرون

دنیسان مشاطې لاس دمجید ودې
مرغلرو باندې وښکلل بڼون

د غوټولو جنډې خاندې وریدې ته
زرغونو بڼو کې ناڅي زلمي ځون

لکه ناوې چه سورتیک په تندي وکا
هسې وګاڼل غوټو سره پسولون

مرغلرې چه اوره و څڅو لیده
پیکلا ې سره راند خپاره دښتون

زرغونو مځکو کې ځل کا لکه ستورې
چه پرهسک باند ځلېږي سپین ګلون

سیني واوري ويليده کاندي بهيږي
لکه اوښې دیین په ګر بوانون

هر پلو رڼې والې بها ند خاندي
له خوښه سروهي له سینګرون

هر پلو د ګلو وږم دې لوټلي
تو اراغله له ختنه کاروانون

د مسیح په پو هم مړو ژوندون بیا موند
پسرلي مګر مسیح سو په پوکرون

له مړو خاوروی آغلي ګل راولوست
وچ بیدیا او غرې کړله جنتون

سرې جاجي چه رامشت کړ رامشتګر
ګیهځ چوبني چه په بڼ وکا بوغون

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بربنا چه بنغ د چونیو نغوږ بیده سی
د زلمیا تاپی ناغلی دی پر جنب یو
د پو پلو څخ سور کړی پسرلی دی
د هندارو په ځیر غروڼ سپین د ټنگن دی
پښو ځنگ غوږ ځنگ لمنځولی ځگوند باسی
ښه چونهی پستایه د جنډیو موږ سی
د شنسب د کهاله ختلی لمر دی
د بنډو او روی درست ایوا د ورغونکه
پژابل چه د بری پر نیلی سپور سی
نه ئی ښوک څخ تر دری د میر څښتو
د اسلام د دین شهاب د نری لمر دی
هره پلا چه دی پر هند وسند یرغل کا
په پسرلی چه ئی تیزون په اټک وکا
نه به د ملتان غندی روڼ ستوری پسک ځلی
نه به د راوی جگرن د سنگیا پلوری

تو اچندی سره پیودی اشلکون
لکه پغلیه غنمی کاندی مکیزون
یو دبل پغاړه اچوی لاسون
چه پړاوړو باندی ځل وکا لمرون
لکه شڼ یاتی شا کاندی سیندون
ښه موږ سم د سلطان پښتون
د پسرلی په موود و دان لده رغون
له قصداره تر دیبل ی یو لون
پلا هوری د میرانی گزارون
نه ی توری تر تهنگیری کلک دالون
تو رستهانی کړ رنا بیجهادون
ربنوی توره نری په شهابون
غار دغار شکری سو للدزرون
کدشه پورتد سی لغوره دیر میرون
نه به نری ښوک د هند چاره بنهرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څوک زلمي به غوره سره راغونډ کا
یو ځاوند شهاب الدین دی چې ری و کا
به جوپو جو یو جګړن ی هند ته یون کا
تن پسند باندې تیر یږي یرغل کاندی
ځیان سپینې هم لړزه ایلاږي کا
پېهر کال اټک د ده بندراغلي کاندی
پښتو نخا ښکلي زلمي چه زغلي هند ته
زړغوني ختي اغوستي وي دي مزونو
هر ګیهځ چه لمر ځر کیږي له ځا تیځ
که بریځ وی له غرمه وی که بر ملوی
د شهاب جګړن به نه کنیني لږ غلو
زمري کله کا ږی ځان له یرغلګریو
یا به جنګ کا د بریو ری پهنډ کې
یا به وران ګا بود تو تون د بمبهو
پر نها ادسی ته ترل د دین شهاب

د داوړ تورې به چري کا غلون
په بر لوری هر ایوادته یرغلون
چه د غور بادار بیهت وکا زغلون
په پرتم ی زمري ریږدي په زنګلون
پر اوږ وویهای د غوریانو به ایرون
غوري وي به ځنډ و ځیل پاسته سالون
نو آ غلیه ښغلي کاندی اتڼون
بت به بید یا هم پسو للي وي ځانون
څو چه یونا د لوید یځیه ځنډون
که لرمل که لمرلویده له تر ملون
نه به پر یږدي د ازلمي ځیل بهیرون
څوی نکامات متون و ږمېږون
یا به پریږدي هم پدی چار سر ان
یا به لسره کاندی یو بیو ایوادون
نوم د تل وه پر دریځ به نمز د لون

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو را نه سی ستا پیتوره د هند لو سایه | څو چه نشت کړی له نمري بود تو لون

ستا پیزیر مه د خاوند لوی څښتن وی

سور نو ستا پیرسته یو نه څو چه یون

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زید السرواني البستي رحمة الله علیه
په لرغوني پښتانه کښې حکایت کا شیخ کته رحمة الله علیه چه ابو محمد هاشم د هلمند
په سروان په سنه ۲۲۳ هجري قدسي زیږیدلی او په بست کې ي علما او فصحا څخه
لوستنه وکړه او وروسته ور په عراق ی پلو طو دولو اشمد څخه سمع وکړه او ابن خلاد
چه څرګند و په ابي العینا سره ی په بغداد کښې عمرونه تیر کړل او له هغه د عربي بلاغت
او اشعار و لوستل او په کال سنه ۲۹۴ هجري قدسي له عراق بیا ته راغی دری کال وروسته
په بست کی وفات سو نقل کا چه ابو محمد په عربي او فارسي او پښتو شعرونه ویل او هغه وقت
چه دده استاد ابن خلاد پیتر کوی وند سو نو ده بهی خدمت کا او د هغه څخه بدی خوابه
شعرونه په ادب کی د عربو او ویله ابو محمد عربي څخه په پښتو دخپل استاد دیر شعرونه هم
را رسیدلي دي ابن خلاد چه یو ظریف او ادیب سړی و بیوه شعر درهم ستایلي دي
او ابو محمد هغه شعر داسي په پښتو را اړولی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

ته هم بنده د دنیا کاندې چې ی وینه
د خاوند پلاس کښې زر او درهمون

ژبور ورله ورځي د دنیای اروی
د درهم خاوندان تل وي په یوه ـ

که درهم ی ځني ورک سوسي تلی
پر نړی ی وی پیخړو پیش ندون

که بیا ی سوځي ولولي خلق وایي
د دنیا ده رښتیا ښه له رشتون

که بې وزلي وویي رښتیا خبره
نو روایي دا خو سوځي دي تېرون

هو درهم ښندي په چاله ویه برخه
د درهم د خاوند برځای په تمون

درهم ژبه ده له څوک ژبور بیری تو
د ده وسله که څوک پکا مني قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو یو کتاب کښلی و چه په هغه کښې د عربي اشعارو فصاحت او بلاغت بیان کړی و او نوم ی و د سالو وږمه

ذکر د عارف رباني برهان السالکین شیخ تیمن رحمة الله علیه زما پلار قدس الله سره لکتاب د بستان الاولیا، چه شیخ المشایخ بستان بړیځ کښلی دی پکال ل سنه ۹۵۶ هجری قدسي دا سی نقل کا چه شیخ تیمن د شیخ کاکړ علیه الرحمة زوی و ځکه چه دی د غوربري خزانه ولاړ او سلته میشت سو نو خلق ی او لاد او س پکا کړد کښی

منشیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشمیري خو یه اصل دوی دکاکړ اولاد دی او دتیمن رحمة الله علیه زاهد او عابد او ولی و نقل کا چه کاکړ بابا لا ژوندی و دتیمن لغوره راغی او پیروب کښې دکاکړ بابا پیدا ندی و کړه بیا وو ی او په کجران کښې و او سید او دعلاء الدین حسین شام پر مانه کښې وفات سو دتیمن بابا دغه شعر ونه زما پیر رنه لبتان الاولیاء تحفه نقل کول او ما الده تحفه وادریدل

شعر

گیهیځ رنا دلبر څېره سوه   زما پر کور دوېرنا ره سوه

د بلبلتون ورځ تورد تیاره سوه

بڼغ سونا ښا په چه بلبلتون رغی

زړه می لړی ویرنی شین دی   پښتو زاره څخه نادرین دی

زړه غوټ له او سېو می ساډین دی

پښول توليږم چه تا خوان زغی

نه به بیایم نه به بیا راسی   نه به تیاره شپه زما رڼا سی

نه به شېهي راته پیخلا سی

ببلیږی پیر ی او س دیون غی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښتن یاري هیرې نه کړې　　　آغلیه مخ په پړیاند کړي

او د بلا دې پر ېښودي واند کړي

پر ما د بل اور کړ وون راغی

ذکر د کاشف اسرار عرفان شیخ بستان بړېڅ قدس الله سره العزیز　　　زما پلار علیه

الرحمة لقد ما څخه روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بړېڅ و په سنوراوک ی کور وو ده پلار

محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی وو او د سنوراوک راغی بلمند پر غاړه په یوه کوډله

کښې وسیدی او د خالق په عبادت بد. ی و نقل کا شیخ بستان له پلاره ډیر فیض و موند

د په ځوانی ولاړ هندوستان ته او هلته په بېلو بېلو ښار گرزېدی او آثار د قدرت یې

تماشا کول او هغه وقت چه وطن ته راغی په ۹۹۸ هجری ی د اولیاء الله په بیان

کتاب د بستان الاولیاء ولیکښی او زما پلار رحمة الله علیه د غه کتاب په سنوراوک

کښې د حسن خان بړېڅ په کور کښې لیدلی و چه په دی کتاب کښې شیخ بستان علیه الرحمة

د ډیرو پېښو اولیاء حالونه او کرامتونه او خوارق د عادات کښلی وو او ډیر ډیر

اشعار یې هم را نقل کړي و لسونو شاعرانو او ځینو شعرو څخه د غه شعر ما ځیل پلار

له خولې واورېدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه بدلی بولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو وار نظر که پر ما   راسه ګذر که پر ما
د مينې اور دې زمانه کې ورېت په انګار کېنا   بنې تار و نار کېنا
خود به ويلېږم چې مې زړه پر تا مفتون کېنا   ځان مې زبون کېنا
اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو ځل نظر له پر ما   راسه ګذر له پر ما
و که نظر زما پر حال چې پروت رنځور يمه تل   يو ير ناسور يمه تل
زړه مې څاڅي وينې سور يو بنو ځل يمه تل   په اور ځلېدل يمه تل
اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو وار نظر له پر ما   راسه ګذر که پر ما
له درد سوز تل ناري او غلبلې و يمه   ګريوې سوزنې و يمه
يو آن مې چېرې نه آرام نه ځای و نه د ېنم   نه راحت کړ نه ويم
اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو وار نظر له پر ما   راسه ګذر له پر ما
د خوږ روز په لحال ته مې اې يار دا آګاه   يې دې د زلو همراه
د ضيا عزت پروي بستان ته کړه د مهر ښندن   کړې له ګنا د ګوا ښن

اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو وار نظر له پر ما
راسه ګذر له پر ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکرد امیرا لفصحی شیخ رضی لودی علیه الرحمة   پلوه سره به دی چه کامران خان ابن
سدو خان پښتون په صفاکښی په ۱۰۳۸ سنه هجری قدسی علی صاحبها التحیة والصلوة والسلام یوکتاب
ولیکښ چه کلید کامرانی ئی نوم و بیدی کتاب کامران لکتاب د شیخ احمد ابن سعید اللودی چه په
۶۸۶ سنه هجری کی کښلی او نوم ئی اعلام اللوذعی فی اخبار اللودی دی هسی نقل کا چه شیخ رضی
لودی د شیخ حمید لودی وراره و چه شیخ حمید ملتان پاچا سو نو ئی ځینی وراره پښتنخوا ته دلیږلی
چه خو نه خلق د اسلام دین ته را ولی شیخ رضی راغی دوه کال د کسی پیخور وګرزیده او هلته
ئی ډیر مخلوق مسلمان کړل نقل هسی کا نصر د شیخ حمید زوی چه ملتان کښی د ملاصده لدا ستا نحو
سره کښیو ست او لاړه ئی څوړ ئی د الحاد او اسماعیلی فرقی عقاید زده کړل او وګرځیدی
د دوی په اعتقاد او ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نو ئی پر ځای دفرکښیو ست
او د الحاد ترویج ئی شوره کړی او قرامطه ئی راوستل شیخ رضی علیه الرحمة چه سو چه مسلمان د
خپل تر ورنضه ته ئی داسی پارکی وښتل اوو ئی ستول

پارکی

رسنامین

د الحاد پلورد ی تر پیل   ګروه دی زموږ وکو را وه
موږ روڼلی په سنه یار نه   تا پیتور ویتو راد د
لرغون ولی ګرد هیدلی   چه دی ګو بنی ای اده

معه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخه ګروه دی اوس آېره کړه — چه پلرو دی رڼاوه

لودی شا پناه مه سپک سو — که سر څو مو ورناوه

لفر ندوي له کهال — لودی نړیکي په کاوه

زموږ رغاده شاله ګروه — د ور څلوی په رغاوه

شیخ احمد لودی سی نقل کا چه لفر لودی سی د شیخ رضی رحمة الله علیه عبر کوت دعا

د الحاد پیتور توړن سوم — زه لرغون څو ملحد نه یم

زما د بنه هی توراکړل — که ملحد یم د دښمنه یم

له اسلام نه تر پلمه — توراتو څخه په تر پلمه یم

ګروه می سخه لرغونی دی — اوس هم ګروه پلرغونه یم

د اسلام پر هسک به ظلم — د توراتو ته تیاره یم

د لودی ناوی سنتي یم — د حمید نه لوي کنهال یم

توراتي د بنن چه دایي — زه ګروه په آېره یم

دای تور تاسي دره هوی — زه هوس تاسي په تله یم

ه د بنو دیناوی معجزه — زه لودی یمه څوزه یم

عفو الله الماضیین ورحمة الله علی الذین اعتصموا بحبل الله المتین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه — هسی نقل کا خواجه نعمت الله هروی نوسنده ی مخزن افغانی کښی چه په دوران د جهانګیر پادشاه ی وکښلی چه شیخ عیسی په قوم مشوانی و او په دالمری سکونت کا او د شیر شاه سوری په دوران کی ژوندی و هسی وایی چه شیر شاه ته خلقو وویل چه عیسی شراب خوری کا شیر شاه خلق وګمارل چه ولاړ سی او د شیخ شراب ووینی چه راغلل شیخ پخپل کور ناست و صراحی او پیاله ورته پراته وه خوا ی د پادشاه سړی چه راغی وی ویل ای شیخ په دی پیاله کښی څه خوری شیخ وویل راسه ته هم ی وخوره سړی چه صراحی ... ږ که په پیاله کی شیدی را توی سوی ولاړ او دغه حقیقت ی پادشاه ته بیان کا نعمت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای په توحید کی بند شعرونه په پښتو او فارسی او هندوی ویلی د پښتو یو شعر ی دا دی

پخپل کار کړی پخپل انکار کړی || کله با د رسیم کله می خوار کړی
تخو تا دری په صفتو نو || کله می نور کړی کله می نار کړی

عیسی حیران دی پیدی شیو نو
کله می یار کړی کله اغیار کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښې لیکلی شوی دي چې ملک بهلول د ملک
کالا لودي و په هندوستان د سلطنت لوا ایسکه کړه او د هغه ملک لعلودي
طایفی تخت و په هغه زماني دي لودي تبر سلطنت ما پیهند کښې ملک بهلول په
سرهند د اسلام خان تر وفات را هسی استقلال وموند او تر جنګو په ورسته
په دهلي خطبه او سکه وو بلله پانی پت او لاهور او پانسي او حصار او ناګوري
د ملتان تر ښنو دپوری وبیول او د هندوانو د راجه ګانو سره ی سخت جنګونه کړه
او اته دیرش کاله ی په هندوستان سلطنت وکا او دیر عادل او عالم پادشاه
په کال ۸۹۴ هجري قدسي وفات سو لکه چه وایی

بهشت صد و نود و چهار رفت از عالم
خدیو ملک ستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تبه د جلالي قصبه کی و او محمد رسول
کلا تو اون هونک پخپل بیاض کښې لیکلي دي چه په هندوستان د برسات په موسم
خلیل خان بیانه ی هسی رباعی انشا کړه او د سلطان بهلول پادشاه
په مخه کښې و ویله

رباعي

خپری اوریځ ژاړي له پاسه   کوګله بوغ کا بلبلتون له لاسه
په سغه لوني کوبه بچول ستا   دا مرحبا کا ستا زمو بنه هواسه

سلطان بهلول رحمة الله علیه په دا رباعي ولګو بره بجواب ی دا رباعي سمدستي وویله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرعون کیږم په درګه راسه   ګوره اوریځ د داد له پاسه
ځول مې د عدل به دروړون دی   جهان بزیب موي زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پخپل بیاض کي کښلي دي چه خوشحال بیګ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ کاله هجري پیدا سو او د وطن خوا مړني او غښتلي و خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندي و او بیا ی له مغلو سره ډیري جګړي کړي او د اورنګزیب پاچا سره ی تر مرګه دښمني وکړه او په دغو تاو کښي مرسو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د ختکو سرداري کړله او هم ډیر زاهد ی درلود چه لقول شاعران و او پخپله خوشحال بیګ هم د غزلو دیوان لرینده چه داده

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي

خمري او ريحۍ ژاړي له پاسه   کو ليده بوغ تا بيلتون له لاسه
په سغه لوني کو بيجول ستا   دا مرحبا کاستا زموږ هواس

سلطان بهلول رحمة الله عليه په دا رباعي ولغوږ ده پجواب ي دا رباعي سمدستي وويله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرعون کړم په درکړه راسه   ګوره او ريحۍ دداد له پاسه
خول مي د عدل به درو روڼ دي   جهان بزيب موږ زما له لاسه

ذکر د خان عظيم مکان خوشحال خان بيګ عليه الرحمة

محمد رسول هوتک پخپل بياض پسي کښلي دي چه خوشحال بيګ د شهباز خان خټک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ کله هجري پيدا شو او دا خان خوا مېني او غښتلي و خوشحال بيګ څو کال په هندوستان بندي و او بيا ي له مغولو سره ډېري جګړي وکړي او د اورنګزيب پادشاه سره ي ترمرګه دښمني وکړه او په دغو تاوګښتي مرسو نقل کا چه خوشحال خان بيګ د خټکو سرداري کړله او هم ډېر زامن ي درلود چه لوی شاعران و او پخپله خوشحال بيګ هم د غزلو ديوان لرلېده چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه ډیر منلی دی او هله هغه هلته ډېر پهشعر وایی او قصاید هم دی نقل کا چه خوشحال بیگ د مغولو په بندکښی و او پښور د هندوستان رنتهمبور کوټ بندی و پښتانه ختکان ولاړل او دی په هغه بند کښی ناخبره ستړی شو ختو چه دی خپل وطن ته راورسید ی او هغه پادشاه سره ی جنګونه وکړل د خوشحال بیگ ډیر اولاد لکونه او هلته ختکان پر اته دی پښتو کی خوشحال بیگ عالم او شاعر پیدا شو روایت کا چه خوشحال بیگ هدایه په فقه کښی په پښتو را واړوله او ډیر کتابونه ی وکښل او په کال سنه ۱۱۰۰ هجری وفات شو محمد رسول هو ته په خپل بیاض د خان علیین ملهان داسی شعرونه کښلی دی چه زه ی هم په دی کتاب نقل کانده

غزل

پکاته کاته می سترگی په خاته شی
چه خبر دی دراتلو ربانه وشی
ته خو اوس لمانه ولاړی مرور شوی
دا ځکه یاری و هم گندل پرېنږدی دشی
چه دیدن د محبوب وکړمه تازه شم
لکه بنت په باران سره اوبه شی
گوره تاراباندی کومی کوړدی وکړی
که په پښو در شی درو هم زړگی ندی شی
پیارمان د هغه وقت یم دریغ دریغ
که د زنی سیب ی بیا دما پخوله شی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل یار د جدایی سبب کاروی — لکه روح چه له وجود د بیا ته شی

بخت به مې بیا مدد بیا راسره وکړه — چه پیغمبر کښې مي بیا تللی یار اوده شي

د خوشحال سلام په وار و ښو یارانو

گندې بیا مي پلید و سړین په بند شي

وله ایضاً

که مسجد که کوږې کندیر — واړه یو دی نشته غیر

یو مې بیا موند په هر ځه کښ — چه مې وکړ د زړه سیر

بند ځای پسیر گرزم — چه تر سر سیری طیر

خوشحال یو دینی خوشحال له دی

ورند ور دی غیر و زبیر

ومن رباعیاته رحمه الله

چه غمناک دی یا ترسنده وی — یاری له دوه ورلنده وی

د بد پیر پیردی په ننگه بلا ته — بتر تر دانه شکم بنده وی

وله ایضاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیار ښمېلېد په ورمو نوریا ته کا   ورموندوایم له څوک مخ را ته کا

محتاج د نورو نورو نغریو شي   سري چه خپله کتهوه ما ته کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه په قوم نورزی و روایت کا

دوست محمد کاکړ په خپل کتاب غرغښت نامه کښې لیکلي دي چه زرغون خان د نورداد نورزی زوی و او په کال ۸۹۱ سنه هجري مبارک ولایت هرات ته او له سعد خان د عراق او خراسان سفر وکا او د اوزبکو په جنګ کي زرغون ښکاره زړه ښه مړانه او غیرت په شیباني خان سیستان ته ورسیدل نو زرغون خان له ده سره جنګونه وکړل په داوزبکو لښکر ډیر وهل دوست محمد کاکړ هسې نقل کا چه په ۹۱۲ سنه هجري زه ولاړم هرات ته په لجهان کښې می د ملا ایوب تیمني څخه د زرغون خان د غزلو او شعرو دیوان ولید چه اوراق ئي وپشمیر دري سوه هم د دوست محمد کاکړ روایت دي چه زرغون خان ډیر ضعیف سو او په ۹۲۱ سنه هجري په ډیر اوت کښې وفات سو دوست محمد کاکړ په خپله غرغښت نامه کښې دا لاندې دوه بیته چه مثنوي د ساقي نامې دي د ده له دیوان د اشعارو نقل کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثنوی ساقی نامه

ساقی پاڅه پیاله راکړه ... مرور یار می پخلا کړه
او به توبې به لنبو کړه ... اور می مرېدې او بو کړه
پسرلی سو غنچه گل کا ... زلفې تاوی د سنبل کا
بلبلان شور و فغان کا ... کړېدت په گلستان کا
زاهد وزې صوفی ځخه ... شراب پیرې میخانې ځخه
هر سرې په میو مست دی ... دی بهار کې گلپرست دی
پراغو ښې سرې منې دی ... د غنچو لو تند اری دی
جهان ټول سور او زرغون شو ... ویچ راغد ښکلی گلگون شو
سرې ټول شور و شغب کا ... یارانې کاندې طلب که
بهار وقت د یارانې دی ... ښه موسم د پیالې دی
لو ساقی پاڅه بهار دی ... نن ژوندون سبا رفتار دی
دنیا پاته موږ به ځو نه ... تور و خاوره کښې به لیو نه
پیمانه د تا لرمې کړه ... بزم تو دیه پیالې کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه یو دم سمر آزاد   نا ښاد زړه می سینه ښاد
ساقي یا څه وخت د مل دی   پچوشش کی خم د مل د
وخت د میو د لیشو دی   د پیالو د ډکیدو دی
بغه څوک اوس د مجبور دی   چه ی جام تش د ښلولو دی
مستان گرزي په باغو کښې   مستي کاندي په باغو کښې
لاس په لاس دی یاراني کا   یو په بل ناز و نخري کا
مجنون وصل له لیلا دی   د جمال په تماشا
نه غمجن شته نه بیلتون شته   نه هجر نه فکر خوت شته
ترتاو لرزمه زاسه   ساقي یو کړی مجلا سه
ما ته جام د زیل و نور را   چه یو تش می د زیل نور سه
او بیا می بل د زړه یکور کړه   لیبه جام هر څه ی تو زه
یه بل څه نوی الفت دی   تو له مهر د محبت دی
ستول اخلاص دی او صفا دی   تیاره ورکه سی رڼا دی
له زړه کم غش او دغل سی   جهان ستو له تل دل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي ستا مهر مطلوب دی
نوبهار څلکه مرغوب دی

د ستا لوری پیرزو نوی
نوبهار به په څه بند وی

شو نه به نګار رنګ د ګلو
بی مستیو بې له ملو

نه به بزم لشور تو دی
نه نغمې نه به سرود سی

جام به تش د آرزو سی
ورک به مهر او پیرزو سی

لو ساقي یا ته بهار دی
بزم تا له امید وار دی

یاران ناست سرنګي څلو دی
ستا د جام یا امید نوز دی

ته هم راسه عنایت کړه
بزم تو د محبت کړه

سره ملو څخه ډک جام کړه
د یارانو ی انجام کړه

چه سوری بزم همي تو دی
درنګ الوغونه و سرود دی

د جهان ویرو غم هیر کا
یو دم بند په عشرت تیر کا

په په ځځ کی موبلیو ن دی
لجهان سبا یون دی

دز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د الله تعالی پر رحم لوی مرد دوست محمد کاکړ علیه الرحمه   د بابړ خان زوی و چه د
کاکړ بابا د زیارت د پاره پیکال سنه ۹۱۲ هجری ولاړ هرات ته او بیا چه راغی بیا د ب ته
پیکال سنه ۹۲۹ هجری ی یو کتاب پښتو نظم ته چه نوم ی دی غرغښت نامه د دا کتاب
په ما ولیدی شیرین بیتونه په مثنوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم
حکایات دی او د رښتینو خلقوی روایات راجمع کړی دی د غه کتاب زما پلار
په لتوه کښی میندلی و او زه موبه کرهول کښی موکو چنیو او زه هغو په سبق لوست
دوست محمد علیه الرحمه پخپل کتاب کښلی دی چه زما پلار بابړ خان هم یو کتاب مشعر
کښلی و چه نوم ی و تذکرهٔ غرغښت هغه وقت چه بابړ خان وفات سو او
زه پیر کور نه وم نو هغه کتاب ورک سوی و او بیا ضایع کړی زه چه راغلم
د خپل پلار په ماتم سی ویر جن سوم نکه چه کتاب ورک و ما نو د هغه کتاب
خبری اوریدلی او په وار و وارو ویلی وی او هم می یو څه لا هغو تحفه بیاد وی
نو ما پر خدای توکل وکا او هغه قصی او روایات می بیا په شعر و ویل خدای
تعالی جل شانه دی زما پلار سعی مشکور کا   هسی وایی کښو نکی د دی
کتاب عفی الله عنه چه ما د غرغښت نامی تحفه د غه حکایت را نقل کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکایت له غنبت نامې

لہ نیکا نو روایت دی — هسې تولګه حکایت دی

نور محمد کاکړ راوی دی — چه ئې فیض تل جاري دی

د نیکو نو له خولې وایي — چه غنبت ئې راته ښایي

چه کاکړ یو نیک زاهد و — لوی څښتن له تل عابد و

تل تر تل ئې عبادت کا — پر دی لیاری ریاضت کا

شپې ئې رڼې په لمانځه وې — په ژړا و په نادو وی

نه ئې خوب نه ئې خوراک و — عبادت ئې ژوند و زواک و

چه به کښېنوست په لمانځه — یا به کښېنوت په ستاینه

ورځ ئې ټوله په قعده وه — شپه ئې هم یوه سجده وه

تل ئې سیر د لاهوت کا — په یوه ګوله ئې قوت کا

غرق به تل په ذکر الله و — هر سبا او هر بګاه و

یو د شپې دی عبادت کا — پر ګناه ئې ندامت کا

سرځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

منزل کی پټتی سوی لار خو به — په شپو شپوی وو بستر
هسی خوب ی ولید گراند — په خو عشنت سهی بنها ند
وایی ای کاکړ ذ و بد — لتا خوبس یمه نیکخو ید
ستا قدم زما پر سار دی — ما سوا کنی دی قرار دی
شپه و ورځ دده لما نځنه — د شپنتی عبادت کړند
وی پاته لتا نور دی — شپی او ورځی د پکور دی
جهاد کړه پر تا فرض دی — وابهم ستا دغاړی قرض دی
یوه ورځ جهاد افضل — تر ملو کلو لما نځل
څوک چه تل لمنځ وروژه کا — په جهاد بدی پورد کا
طری شره ددین همدادی — بیا خدمت د خلق اعددی
لتا پاته دواړه دنیه — ځان خبر کړه بند لدنیه
نوره واخله مجاهد شه — د لوی خدای ددین قاصد شه
د خدای نور پر جهان خپور کړه — د اخدمت ی پیچان پور کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د لېښې عبادت سي | خان د خلاص له معصیت ی

چه له خوبه ویښ کاکړ سو | د غزا پر خوا نو مړ سو

زغنده غول ی آراسته کړل | دغزا عشق تیره کړل

هرات خواته په تلو تلو سو | د سلطان غیاث لملو سو

ویکړه هوری جهاد ون | د سلطان مل شو پهلون

څو هوری تر دنیا تیر سو | دغازیانو پیتول شمیر سو

چه ی هلته هم وفات سو | بنخ پیخاور و د هرات سو

میره هسی ژوندون کاندی

مری د خدای پر رضا باندی

ذکر د محبوب سبحان عبد الرحمان علیه الرحمه — محمد رسول هوتک علیه الرحمه

مجمل بیاض کښ هسی کښلی دی چه عبد الرحمان بابا په قوم مهمند و او په پېښوری ژوندون کا یلاری عبد الستار نومیدی او په بهادر کلی ی دیره وه عبد الرحمان بابا په سنه ۱۰۴۲ هجری پیدا سو او له ملا محمد یوسف یوسفزی نه ی لوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکا او له مخه تحصیل ی فقه او تصوف زده کړل او بیا ولاړ کوهاټ ته هلته ی هم
سبقونه ولوستل او بیا عالم سو په ځوانی ی دنیا پرېښوده او اکثر به په غرو ګرځېدی
او کله به ولاړ د هندوستان پر خوا او د خدای عبادت به ی کاوه د دنیا په کار و به نه
مشغول کېدی عبدالرحمن بابا یو عالم رباني او عابد سړی و او ډېر شعرونه ی د خدای تعالی
جل جلاله په محبت کښې وویل او په پښتو کښې په رحمان بابا مشهور سو په سنه ۱۱۱۸ هجری
وفات سو خلق ی تر اوس د پېښور په حصیره کښې زیارتونه کا او د ده شعرونه لولی
د رحمان بابا د بیتو او غزلو دیوان ستر او ډېر ډېر پیدا کېږی هسې وایي فقیر محمد
هوتک غفرالله ذنوبه په ظل الله پادشاه جهان شاه حسین کاتبان واستول او
له پېښوری د عبدالرحمن بابا علیه الرحمه د دیوان نقلونه راوړل او په قندهار
کښې علما او زاهدو وکتل او اوس ډېر دی فقرا او د خدای دوستان د عبدالرحمن با
شعرونه ډېر لولی او خوښوی او عام خلق فالونه پر ګوری حتی په پنجشنبې هم دا
کتاب ډېر وایي او خدای تعالی ده دنیا کښې هسې برکت ایښې دی چه د هر خوږ ځن
زړه دارو په کا او هر غریب او محتاج مستغنی کا زما پلار هسې نقل کا چه په
قندهار کښې د رافضي ګرګین خان جور و ستم تر حده تېر ی وکا او خلق د خدای هسې ځني

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه داب سول چه سپرګ خو بې سول نو دوی په کوکران کښې مغفور رحماني برګزیده صمداني
حاجي میر خان هوتکسنبالم خیل ته ورلاړل او له هغه ی چاره د کار طلب کړل او لټو لو
او دیل هر ډول چه دی وایي هغه ی کړی هغه مغفور یوه ورځ تر ما بنا مه لده لوړه پښتنو
خانانو او مشرانو سره مصلحت وکا او هسې ی تړون وکا چه ظالمان مره کړی او خانونه
له جوره ظلمه وژغوري په پای کښې حاجي میر خان علیه الرحمه ددیل راسي چه عبد الرحمان
بابا قدس سره هم ویو سپینتو چه دده دیوان ی خصوص کاهي مشهور ونه و بیت

زده مکتوب عندي په پټه خوله ګویا یم | خاموشي خاطیری کاتر غوغا څما
کښت د عشق په تو ده زه لمه امان چرګ | سمندر بوبه چه زیست کا په اور ا څما

دغه جیتو نه ی ولوستل هغه مغفور حاجي او لس ته ووېل چه د ظالمانو کار تمام دی
ما اوس د ستي خاموشي بهتر ده لکوله به په پټه خوله داکوښښ کړو چه ظالمان
رکسي چه مناسب وخت راسي نو هغه زه پر تاسې اوغږ وکړم هغه وخت باید ټول تیار یو
وظالمان له وطن وباسو نقل کا چه یوه میاشت وروسته جنت مکان حاجي میر خان
د اولس مېړان او خانان راو بلل او په ما نجنډی جرګه وکړله او لټولو بقرآن قسم
وکا چه دګرګین خان ظالم له جوره څانونه خلاص کړی پر دی وخت بیا حاجي

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان مغفور لهٔ رحمان بابا تهٔ دا بیتونه ولوستل — بیت

په اسمان یې ځی پټ کړی سیماب و | خدای و ما ونه بنکاره ډکی بغدهٔ

چه رقیب راته تېرلی پر نخچیر و | نچیل حبیب را باندی پرانت نه ...

په حال ی منت بار اوس رحمان | په صدقت کښی د غل نښته دلو پریا

نقل کا چه د خدای په قدرت د غه ورځ پر اسمان اوریځ هم وه چه حاجی میر مرحوم

دا بیت ولوست بغدهٔ کړی لر بنکاره سوا اوریځ ی له مخه بسته سوه خلقو هم دغه

یو الهی مدد وکا نه اوبیا نو جنت مکان حاجی میرخان خاتمه ... وویل دا دی د

خدای تعالی مهر او لطف هم زمونږ ملګری دی اوس نو وقت دی چه توری ننه تکیو

وکا بو وا وکانو ئی له دښمن ډیرغور و بغدو چه په ۲۹ د ذیقعده الحرام ۱۱۱۹

هجری اوس تقول سول او د جنت مکان حاجی میر په مرد په قند هار ورشو کی او

د ښمنا ن ی تقول مره کړل اوس به نو کاتب الحروف عفرالله له ئو به د عبدالرحمان

بابا شعرون را نقل کا

غزل

زه داسی دیوانه د مجنون چا کرم | له رواج له رسوم بیرون چا کرم

نو بېبم چه د اچارې پیما توک ه | لیونی د خپل شاه په افسون یالرم

لومی سترګی لوم با نه لومد غمزه د | دوب هید ښندی ځځاله پخون یالرم

توالله توفیق نو د فتنو راتحه ندو | په فتنو د روسترګو مفتون یا کرم

رحمان هېڅ لیکله ځانه خبر نه یم

په داسی ننګ زبون او محزون یا کرم

ذکر د شیخ الصالح محمد صالح رحمة الله علیه سبی وایی کاتب د دی کتاب محمد چه
ملا الله یار الوزی په تحفة صالح کښې لیکلی دی چه شیخ محمد صالح په قوم الوزی و په
حلقه کښې او سیدی او عابد او عالم و چه وقت کی په [illegible] ن تیراوه او د خلق [illegible]
ارشادی کا نقل دی چه شاه بیګ خان د قندهار صوبدار شیخ محمد صالح د غوښت
چه کابل ته ولاړ سی او هلته حلقه ته فیض و کړی او په تدریس د علومو طالبانو ته هدایت
وما شیخ محمد صالح ورته وکښل چه مالد طمع د عزت نشته او په دنیا پسې ګرځ نغوارم
زما داسی مقصد دی چه دنیا ما ته راسی نه چه زه ولاړ سم دنیا پسې کدزما عزت
عزاری ما پریښ ده او چه دنیا پسې حی هغه مسافر کوه چه دغه خط ورسید
شاه بیګ خان ووېل زما هم ستا عزت مقصود و نه بل عزتی سبی وایی محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملا الله یار د خپل شیخ پیتامه دکینی کتاب په تحفهٔ صالحی نوم د پښتو کتاب کښی د خپل شیخ علیه الرحمه احوال او خبری ویښلی او د ده د اشعاری یکښی ضبط کړی په دغه تحفه دا غزل دی په شاه بیګ تدی کښلی

غزل لشیخ محمد صالح

دیلی دیني فیض هر سبا وډم — بیهوده منت د ولی د نور چا وډم
په اشنای د شپی ناڅاپه پلاس کښیوت — روبان ن د ژیکوی ټپلر پیما وډم
په دنیا لد تجارت څوک د دنیا کی — زه د عشق نیوه پبا زار وجار دشق سودا وډم
دیلی لیدل د رب په بهانه کی — څراتی که ددی مل جهان پښا وډم
که پیر تخت دی د سلیمان بیو کړی سپری — عاقبت خاوروته بند عمل پیشوا وډم

بیلا رعشق خوشحالی پرما حرام
زه صالح که په خوله خوبنی پرده ژړا وډم

غزل و له ایضاً رحمه الله

په پرده ی غنی څرخه سی د چیښمانو — روغ باسی پدارو د طبیبانو
په لوړ ئن له نځه خلاص پرده رنځوروی — دا د زړه دارو بو د نکره حکیمانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر بعد چه حبیب دی هم طبیب دی | کارسازی که د خوارانو رنځورانو
هیڅ اثر یا باندی نکا نه عالمه | خبر ویل درو ګوهر د ناصحانو
نصیحت زړه ځواری زړه نسته لو څوک | زړه چی وړی په منګولو خوبرویانو

که صالح غندی د زړه په وینو پایی
نور دولت په دنیا نشته طالبانو

ذکر د مقبول ربانی علی سرور قدس سره الولی په تحفه صالح کښی هسی راوړی

چه شیخ علی سرور شاهو خیل لودی و چه د هندوستان پټانو کی دیره واو خاوند و د کراماتو او خوارقو چه خلق به هر کله څنی لیدل په مخزن افغانی کښی هم نعمت الله هسی وایی چه شیخ لوی لوی کرامات ښکاره کړل او خلق په دګر هیدل په تحفه صالح کی راوړی چه شیخ بخپلو مریدانو ته هدایت کا او وعظونه او د سوالونو ځوابونه به ی ویل او د تصوف مشکلات به ی حل کول یوه ورځ یو سوال څنی وشو چه پیس ترا هر لحظه مرگی و رجعتی است مصطفی فرمود دنیا ساعتی است څه مقصد لری زه پوهېږم مرگ و رجعت کله دایم او مستمر دی او که دا مرگ و رجعت دایم او مستمر وی نو به حیات بعد الممات متعدد سی او د تناسخیانو عقیده به سی ښه عارف ربانی سی جواب ورکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ذات ماسوا دی له بلنه ذات داسما ثابت دی او بدلن متحلل دی بیتی وایی
أَنتَ أَنتَ لا بِبلائكَ فَإنّ بدنكَ في التحلّل وليس عنده منه خبر فانت وراءِ بدنه ان شيا
دغه مرگ و رجعت بدنی دی نه ذاتی او هر کله چه تحلل وموند سابقه ذرات نوی پر ځای ورپرېږي
لاحقه ذرات او همدغه تجدد دی په دنیا عدم تحقق ثابتوی او هغه چه مصطفی علیه السلام
وویل الدُّنیا ساعةٌ رشتیا کوی په تحفه صالح کښ د عارف ربانی علی سرور لودی اشعار
دی په دا غزل حنیٰ را اخلم

غزل لعارف الربانی

محبت پیاله می نوش کړه بیجا زکی | د حق نور وینم پسنرگو دایان کی
د رست وطن راته دریاب شو بی دیدن | دید می منتی مگر خدای می سبب ساز کی
که زه مین شم هم لگور کړم سر پورته | ناگهان چه می دلبر پورته آواز کی
که می سر غوڅ د رقیب پټیره تیغ سی | هم به ځم که می دلبر غوښت پیمهر و ناز کی
زه و یار ملا ما ناست و لیوله بلبه | پر غماز د باری کا بنی د غم ساز کی
گران بلبلنون به د دهغو مینو و ینه | چه تل ناست وی څارت کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بی حساب
پاک الله د صورت نقش بی مغز پیاز کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم خزانه په بیان د پښتو شاعرانو چه زموږ معاصرین دي غفرالله لهم
ذکر د اشنای بزم ژوان ملاباز توخی ملاباز توخی په الغزکښې اوسی او په
اصناف د اشعارو کښې استاد دی غزل او رباعی وایی او د شاعرانو انباز دی او زما
په محمد هوتکي یم همراز دی کله چه قندهار ته راسی زموږ مجلس پتو دوی او یاران د ده
له لطافت د طبع ممنون ملاباز مبادی د علوم موروستی او په فقه شریف کښې تیار دی
له منطق او حکمت لولی او خپلو شاگردانو ته دی درس ورکوی د مخه په ابتداء د ځوانی
تللی و او بیهند ستان ی له استادانو لوست کړی لطیفه

یو له ورځو ملاباز راغی او یو قندهار ښی زما میلمه سو د ستی ما چرگ حلال کا
او طعام می تیار ریچه دسترخوان راغی ملاباز سبی شعر ووایه

شعر

بیرلودوی دی ...	د باز برخه یو چیچی دی
د باز ښه ... د مرغښو	اوس می ... سینکی ورځی

ما ژر جه سپین ... ... حلال ... او دا میلمه میلمستیا ته می پوخ کا ... ... له

... ... دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله

راسه پر خنګ راسه لیلی ته مې نږدې سه لدل | بېله نرخه چه مې ونه خپله پېچو به زړه نګول
راسه پر خنګ راسه لیلی ولې لماکړې بېلتون | داستا لعله زړګی دې پېرودینو کلګون
که هر څو تښتم نه پرېږدي مې ستا د عشق شوانځون | زه نځله پېرزم لعغاز یدلېرد نه پټل
راسه پر خنګ راسه لیلی چه د پېرزه کلم ملهم | داستا په عشق کې مې ترشا کا د دنیا داره غم
حساب کتاب بجا مې واړه کا ستا مینې برهم | لاړ ور زر نسته چه د کښېنوم درنو یکو کل
راسه پر خنګ راسه لیلی چه د پېرزه کلم موری | کجل درو اخله دواړي سترګې به زړه دم زړی
لیدل به ستا دخ کوم اندېښنې نکم موری | پکار مې نه دي ستا بی دجنت زیرې ګل
راسه پر خنګ راسه لیلی چه سره وکړو خوالد | پر تا مین یم بې لتا مې نسته هیڅ اندېښنه

زه دغره باز دهم تا بندي کړمه قفس کې پر شد
یو وار مې خلاص که چه بیا زه دکرم دوزخ پېر ول

ذکر د افضل المواصرین ظل الله في العالمین شاه حسین لازال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه جمجاه ظل الله شاه حسین بن عالم خیل مرزا د مغفور جنت مکان و ...
میرخان زوی د ... چه اوس پیځو اسې لښ پادشاهي ه اوښتا نه ي پېښوري ... ام
پادشاه عالم پناه په ۲۳ د ربیع الاول په ۱۱۱۴ سنه هجري په ... لښ د کلات

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا سو هغه وقت چې حاجي میرخان د بیت الله ادا اصفهان سفر وکا پادشاه ظل الله کوچنی د
اولاد اعلم علما ملا یار محمد هوتک ته ئې درس ولوست او تر ډېره لسو کلو پورې د عمر ئې
د فقه او تفسیر او منطق او د بلاغت کتب ولوستل او په قندهار کې له پلار ئې مصالح
د امور زده کړل او په جنت مکان حاجي میرخان په ۲۸ د ذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجري په قندهار کښې وفات سو پادشاه ظل الله ثور لس کلن وا او د خپل مشر ورور شاه محمود
خان سره و میر عبدالعزیز چه د حاجي میرخان ورور و پسله مرگ د ورور په قندهار کښې
مشر سو خو داوس رعایت ئې کم کا تو په سنه ۱۱۲۹ هجري د شپې د ناسره له قصر له
بام خطا سو او راولوید مړ سو د خپل عم تر مرگ وروسته میر محمود په قندهار کښې
پادشاه سو او د سیستان او کرمان پر خوا ئې لښکره کا په سنه ۱۱۳۵ هجري چه د
اصفهان د ضبط د پاره ولاړه په قندهار کښې خپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا او د قندهار او فراه پادشاهي تر غزني شاه حسین ته ور کړله او د ټولو غلجو ملکانو او
خانانو او مشرانو شاه حسین په خپله پادشاهي ومانه او خطبه او سکه ئې په نامه مبارک
جاري سوه شاه حسین ادام الله دولته ډېر لوی او مشهور پادشاه دی د رعایا
پر دادرسي او د داد خواهانو فریاد اوري د ظالمانو لاس کوتاه دی او رعیت آرام دی

د پادشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه عالم پناه دربار کښې تر علما او صالحان لا ډېر افضل العلما ملا یار محمد هوتک
چه د پادشاه استاد دی لوی عالم دی په فقه کښې ئې کتاب مسایل ارکان خمسه کښلی
دی بل لوی عالم د دی عصر چه د پادشاه ظل الله تر ظل لاندې ژوند کا د قندهار د جامع
امام ملا محمد یونس توخی دی چه د ملا محمد اکبر فرزند دی او د علومو تدریس کا او کتاب
د جامع فرایض ئې کښلی دی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی دی چه
مدار المهام او صدر الافاضل دی او د پادشاه ظل الله کین لاس دی او د محمد چه د
پادشاه زوی دی استاد هم دی ملا زعفران په حکمت او ریاضی او طب کښې استاد دی
او ګلدستهٔ زعفرانی ئې په حکمت او طب کښې کښلی ده دا کتاب ما هم لیدلی دی او مطالعه کړه
د پادشاه ظل الله شاه حسین په نجبت کښې مرتبې دی او په نیولو د ممالکو کښې ګړندی د
غلجو طوایف تر غزنی پورې د ده پادشاهي ده او په ابدالیو کې تر سیستان او هرات
حکم کا په ۱۱۳۸ سنه هجری شاه حسین لښکر د کا او د بهادر خان په سالارۍ ئې
د شال او سیوب ولایت فتح کا او په کال ۱۱۳۹ سنه په ځېله پادشاه ظل الله تر
دیره جات فتح کړل او تر ګومل ئې ضبط کړل او س پر د غو ټولو ځکو د ده سکه چلی
ده او حکم ئې ساری پادشاه عالم پناه په ارګ کښې د قندهار سخه قصر چه نارنج باغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلند تیه وه چه د وسیع دربار کا پکتب خانه کښی او په مجلس کښی علما جمع کیږی او شعرا او فضلا
لیتولوی زه محمد بیرتمک کاتب د دی کتاب هم په دی مجلس کی یم او د پادشاه ظل الله اشعار
او ابیات پیغام کاتب هم او کتاب د دیوان ی مرتب سوی دی کله چه پښتو اشعار وایی
او کله فارسی شعر نو هم میل کا او کتاب ~~د دیوان~~ استاد العلما ملا یار محمد قندری قرات کا
په سهوه سقم ئی زایل کا او د پادشاه په اشعارو کښی لږ سهو لیده شی او علمای ټول
په بلاغت او فصاحت قایل دی او سماع ته مایل هسی وایی محمد کاتب د دی کتاب
چه یوه ورځ د پادشاه ظل الله په قصر کښی مجلس و او فضلا او علما سره راټول ناګاه •
احوال وسو چه قاصد راغلی دی او پیغام ی لیږلی ځای راوړی ملا زعفران
د باندی ورور یو ګړی پس بیرته مجلس ته راغی او زیری د فتح د شال او بوب ی
وکا او دا بیتونه ی عرض کړل

بیت

صین پادشاه د دښمن نداره کوری | چه ی فتح په لښکر و بوب و شال کا
دا زیری ی راوړی دی حضور ته | نو زعفران انعام پر سر زعفرانی شال کا

شاه عالم پناه زر زعفرانی شال ورکا او په دغه مجلس ی ټولو حاضرینو ته شالونه
ښکل او د پادشاه په انعام سربلند سول هسی وایی محمد کاتب د دی کتاب چه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه جهان پناه اشخاص ډېر دی او دوی د ژړل خوږ دی د لته یو غزل ... ټولو مو ...
مجموعه د کلام اصول ملوک غلام خان خوښ

غزل شاه حسین دامت سلطنته

بېلتانه دې د غمو پېچاپېچ کړم | په تیارو کې د هجران ئې تا دوړ کړم
بېلتانه دې هسې او ښکې راخېژي کړې | ستا د فکر په گرداب کښې تل عبور کړم
د فراق پرې مې تېبوت و مرې تن | په جهان کښې رسوا که منصور کړم
په وصال دې هم نا پا دېمه دلبرې | د بلیون فکر په زړه کښې ناصبور کړم
د باهو عشق مې وخوړه ټیکر کښې | غازانو په غزو و تر غزو مجبور کړم

خلق یاد زما د عشق په لیونو کا
زه حسین محبت هسې مشهور کړم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان هسې روایت کا زما تر بوره رحمت سبوک چه په سنه ۱۳۰۰ هجري پېښور ته تللی وم ، هلته مې په خېبر کښې محمد یونس خان شاعر شیوا بیان ولید او د ده اشعار مې سماع کړل محمد یونس په دغه کال لویرش ځنځوان و او په قوم موسی خیل و چه پلار ئې نور محمد خان له موسی خیلو څخه د کسی وا بیه سرزا علم

او پښېرمېش او سید د محمد یونس په پېښور کښې علمونه او کتابونه ولوستل او په هغه وقت چه عبد الرحمان بابا ژوندی وو د هغه شاګرد سو او دشعر دیوان ئی جوړ کا چه ډېر ښه غزل لري. د پښېر کښې معروف سو محمد یونس مهمان دوست او کریم سړی دی مسافرین ئې کښې په ډېره اسی او کړ شوک عالم او شاعر دده کره ورسي ډېر قدر ئې کا او په عزت داري او مېلمه نوازي کښې همت کا رحمت هو تک حکایت کا چه محمد یونس پخپله دېره کښې ډېر با قدر کړم او ډېره ورځې ما تېرې کړي چه یو دبل شپه نه وه بې ښه وخت په جلیو سیاست ئې زما عزت وکا او ډېره ورځ مې اشعار ئې بیان کړه ئې دغه دوه غزل رحمت دده له دیوانه ما تذراو پل چه په دې کتاب کښې ئې ثبت کاندم خدای تعالی د محمد یونس خان ژوندی او معزز لري.

غزل

توره سترګې دو پېغله باندې سر چا
کله بیا موند شیرینو وصل ددېر چا

پرښت بت ئې ښکاره حسن روزې نوی
پیدا حسن بلیه شمس و قمر چا

دنیا کله پلمې خپل مهر رهبر سوی
راکاوه به ددلبر دنور خبر چا

د استاد زلفو بوئې تر مشام شوي
دوباره به یاد وال مشکو عنبر چا

بدوهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

پو وصال لیمی خونابه نسترګو وورې | په آسمان باندې بیا سوزند بلتر چیا

بیا بیستند ئیلی لا ستومی پکور بش | څو جدا ملا تجون نشتی ده بر یا

جدایی بی حقو وریتریح لا لکند بیره | چه نو شتلی د وصال شهد وشکر چیا

ولړم تدی کاروسپاره یونس
مقصود دی دی میند لی پد هنر چیا

غزل وله ایضاً اطال الله عمره

شیرین یار خاد دواړه سترګو تور دی | چه ... نور ... ته لور دی

په دنیا کښې چه بنیاد د اشنایی ده | پسې ... جدایی پوزی پور

وا ویلا د عاشق له پیره مخه | لیونی عاشق ایزاره پیدا رو مور دی

که بیدرد شانظر زبان د کوم دی | شاد حسن خبر ملی لور لیو دی

د محنت جوری د دروند و باندې کښیښو | خوار عاشق تر درانه باره لاندې شمور دی

بادی هم د تخت واړه ته نرسیږی | هغه څوک چه سا د عشق پر برق سور دی

چه د عشق څراغ ی نوی بکوکل کښې | هغه ز په ملامرداه توتوی ګور دی

زه یونس چه ستا په مینه کښې رسوا شوم
اوس په بیاړ ته جار واته راته بیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

معیاته بامم پوښتې

څو چې [illegible] [illegible] دیوښ خمکي [illegible] حرام شد

[illegible] سر مد [illegible] محمد گل مسعود [illegible] روایت کا رحمت بوتله چه په دوران

[illegible] محمد [illegible] مسعود [illegible] محمد د د ویبول سو چه پو [illegible] شا [illegible] واو [illegible]

[illegible] بدی ویلي او د یوه بدله د دوځ رحمت تر بور را نقل کا چه د لته دی کا ج

بدله

چه [illegible] په [illegible] بیل شو	اور [illegible] بل شو
[illegible] لوی غم [illegible] بل شو	اور باندې بل شو
[illegible]	سوی به اور [illegible]
[illegible] سور [illegible] مرض [illegible] شو	اور باندې بل شو
[illegible] بنایت [illegible] اور [illegible]	وریت دی باور [illegible]
[illegible] تا پور [illegible] عمل شو	اور باندې بل شو
[illegible] خدا [illegible] محمد گل [illegible]	تاتد تل تل [illegible]
[illegible] په او بلا [illegible] الله [illegible] شو	اور باندې بل شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر شعرا زمان عبدالقادر خان ختک چه د خوشحال خان د تهیه شوی دی نواب محمد الله په

هسی روایت کا چه د خوشحال بدیل خصلت ترمیل هم عبدالقادر خان په ۱۱۱۳ سنه هجری کابل کی

لیدل شوی و چه د جهلو د قوم محمد الاول تدراغلی او دا روانو د تیرید لو خبری ی و بنگښ

پیر خوا کولی وایی چه عبدالقادر خان غنبلی او کریندی خان و د ختکو خانانو تابع و او د د

تر په ۱۰۶۱ سنه هجری ۲۳ د جمادی الثانی واقع شوی و او س چه د غه کتاب کوم ماتم

نه د شلاره چه د افغان به وفات شوی وی له نه خوښی لیکنم چه وفات شوی بوی خدمه چه

اوس ی چا د ژرونده نه خبر نده را کړی له به مروی خدای دی د تجنبی هسی وایی چه

عبدالقادر خان په هندوستان کښی هم عمر و ند تیر کړه او هلته په نقشبندیه طریقت کښی د

سو متعبد او پارسا سړی و پخانی و مشر توب کښی افغانو کا او لخدای به ی ترس کا

عبدالقادر خان د شعر دیوان لری او د یوسف او زلیخا قصه ی په ۱۱۱۲ سنه هجری نظم

تصنیف نامه ی هم په پښتو کښلی او د شیخ مصلح الدین سعدی گلستان ی په پښتو را واړه

په ۱۱۱۵ سنه ی یو بل کتاب نظم کا چه نوم ی دی حدیقه ختک د غه کتاب ما په ۱۱۳۰ سنه

هجری له صدر الزمان بهادر خان و بیدچه د مؤلف په سخط و بهادر خان دا مت شوی

هسی روایت کا چه په دیره ما د غه کتاب و موند چه دیو ختک په خط کښی و نقل کا

چه عبدالقادر خان د طریقت نقشبندیه کښی خلیفه هم او د پیر خلافت ی کا او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شادی کا شیخ رحمانی سعدی لاهوری پخلا فت تا کلی و د عبدالقادر خان شروند د بر
دی نواب محمد انور د ده سلی غزلوند لکابل راوړل اوس زه دلته له حدیقه ختک تحفه دده
یو څو شعرونه نقل کاندم

غزل

دریغ لوز غمونه لیری شولد د ل | پکښی غم د خپل اشنا دی تل تل
شبنم وصل دګل پا مونده خاموش شو | تری محروم شوه په شور کاندی بلبل
بنده په ژبه د قلم شوه په مجلس کښی | شمع تا په د خپل سوز قصد ویل
عاشق هیڅ نه د و جز د عشق لسوز | دالنبه پری معشوقی ولګول
فانوس په پرده څراغ نه د پټیږی | کړی مخ په پلو پټ و ما لیدل
پا شتم د پروانه په ځی لګان وسو | شمع اوربه تنذی پل کړ ګرزیدل

درستد شید د پیار و عبدالقادر کښ
قد بی غمه په پالنګ پانذی تحمل

غزل ولد ایضاً

شه خوښ د پادشاهی تخت قتلو | همیشه ی غم کوه د پر یو تلو
می اوس کړی پیظلو وروی ردی | غافل مشه د دیو سترګو د تلو
پیشیدی همیشه د ل آزاری وی | د مغو محزن نوی د کتلو

حلا

خندل کړی په زردوزو جامو کې | چه غاټول یې اغوستي وي
د اجل د سوری تالت تالیهانی دی | چه بیخ کوی نه د تیری سو

سخند زړه عبدالله دی چه مرده وی
پکو کل د ننه ندی د ساتلو

ومن رباعیاته

وقت د خزان دی لیدلي | یو څو بلبلې چه ژړی پرې
خواری ښتدوی ویښی ژړای | په بې گلونو دی پاتې شي

ذکر د صدر الاکابر دوران بهادر خان ادام الله بقاءه پدی دوران کښې مشهور دی په بهادری او توریالیتوب معروف د پادشاه ظل الله ... او د بنګښ د شمال او پښور کلاوی ئې فتح کا او ډیری یې ضبط کا د بری سمندی خواته چه کا مخه خانی اخلی او بری یې اړاول په هر ځای دی بیقدر کښې توا خلق پیږي او محتاجان او فقرا یې پکړم او سخاوت ماړه دی د جود لاس یې زر بخش دی هر کله د غریبانو دستګیري کا پادشاه عالم پناه د شاه حسین یې پرځیلا ... کا او عوام یې پیدا امیر الامرا یادکا خان عالیشان په علوم کښې عالم دی او په اشعار بې نظیر شعرا او علماء یې لاس د کرم پالي او هیچ کله یې مجلس له لطایف خالي نه وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

عملد بنی په دوران طاق دی او پابند نه په علما، ته حاتم دی چه لسوزه راسی علماء او شوا سیلمه کا او دوی ته بند نی وه خالق تعالی دو داکریم دوران او حاتم زمان تر ډیره تروندی، ساتی آمین یارب العالمین بسی وایی کاتب الحروف محمد هوتک غفر الله ذنوبه وستر جیو به چه خان عالی مکان دوی کتاب دپاره لسخیلو اشعارو فځ ماته یوه بدلدر اکړه چه د تعدی غښت کوم چه کتاب لد ذکر خیر ددی حاتم زمان خالی نوی او هر څوک چه ولولی د عاوتیه وکا هغه بدلد دادی

بدلد

بیلتون د زور دی تر لیمو می سهار شم څاڅی | لکه شبنم څاڅی
دامرو یاقوت می پلمن کښتا په غم څاڅی | په غم الهم څاڅی
گورد لیلی باران داوبنو ستا په چم څاڅی | څنګه پر چم څاڅی
راغلد لیلی په شینکی خال څځا په ګلو کوی | په سرو ښکلو کوی
سهار چه وزی سیل کا باغ په بلبلو کوی | ګل په اوربلو کوی
ملالی سترګی کا قد په ویر ژړلو کوی | زیب په کجلو کوی
ډژوبل د زړه وینی په هر ګړی هر دم څاڅی | لکه شبنم څاڅی
ښکلی مجلی د باغ پلور محمد څځا مه کوه | عاشق رسوا مکوه
وربیت سوی زړه می دی امین پوری څندا مکوه | راشه جفا مکوه

زه یم پتنګ ته یې ډیوه ما ځلبلا مه کوه | نور ظلم بیا مه کوه
یم ستا له عشقه لیونی پر ما ما تم ښاخي | غم او الم ښاخي

ذکر د شاعر محقق ملا محمد صدیق پوپلزی پلار ئې ارغسان کی اوسی دیار محمد پوپلزی زوی دی او د دی زمانی ځوان شاعر دی په عمر درویشت کلن دی صرف و نحوی پر ملا محمد نور برېڅ ویلی دی په فقه او منطق هم پوهیږی کله چه قندهار ته راسی کاتب الحروف ی وینی او مجلس ورسره کا عشق ځوان دی او زړه یې له لاسه ایستلی یې یو محبوب لیسی ژاړی زاری کا ګریانی کا دردمن زړه لری او سترګی د اوښکو ډکی لری مینی هسی یې اور سوی دی چه لکوړه کملی ورک وی سوزناکی یې لولی او کله چه د قندهار نو په ډله کښینی مجلس ژړوی او محجون زړونه یې چلوی ماره غلبلو سوځی زمانه د د پیرځوانی افسوس نه کا او عشق ی جنون ته رسیدلی دی بالبداهه اشعار وایی او د زړه درد په سوده کوی یوه ورځ د کاتب الحروف پلو ر کښیناست او ما ی د حال پوښتنه کوله د زړه پخوا لکښیوت ژړلی او دا یې لدی بالبداهه وویل

بدله

لکه بلبل چه بېله ګله بل ارمان نلری | هسی بې یاره بله هیله عاشقان نلری
په ژړا کاندم بې له یاره بل مطلب نلرم | چه هسی سور بیمار یم یو بل سبب نلرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې یاره نور څه نغواړم هر نور مطلب نظرم | په څوک مې سې بې له یاره بل ارمان نظری
تر تا په ځان قربانومه دای نیازمند یار | تل دی محمود گلومه دای نیازمند یار
لسترگو او ښې توبومه دای نیازمند یار | زړه مې بې تا په یو ساعت د صبر او توان نظری
که تندمی و ترنی کډ پرېږدی اختیار خو تا ره دی | غم د پیدا نذی بلچاره خاص ما ره دی
زړه له دراغلی دی میلمه سا بیگاره دی | د زړه لکور تحفه تنگ په هیچ هیچ شان نظری

ذکر د برگزیده سبحانی ملا پیر محمد میاجی   ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مغفور
زوی دی چه ملا سرور له میا فقیر الله صاحب تحه استفاضه کړیده او ملا پیر محمد لخلد
بیلار عنیض وموند د علیین مکان حاجی میر خان سره پیجگو بنی ملگری و چه د شاه ظل الله
ورور شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړ ملا پیر محمد هم ی هلته وخوبنت
اوله انفاس میمونی استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب
مذهب ته رابولی نقل کا چه په اصفهان کښی میا جی صاحب له روافضو سره صبا حق کا
او په دلایلو علمی دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه په اصفهان کښی دی هم د
ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغانی لقب کا میا جی صاحب بعلم اخلاق
کښی یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ی نوم دی او بهتر کتاب د عقاید و او
اختلافو بیان کا چه بل کتاب هم لرنده چه القرایض فی رد الروافض ی نوم دی یه

ا د فن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوفه الطرایق کښی دا حکایت کښلی دی چه زه ی له هغه کتاب دلته ثبت کاندم چه په دی کتاب کښی یادګاروی

حکایت

شیخ متی په خلیلی و — دی لا آره لوی ولی و
یو ورځ روان پر لار و — لوی شخبتن پر استغفار و
کړده ذکر د غفار — یو شپه نو اوزګار
پردی لاروی تېر ګمتی — لاری محکی وی پریتی
د میری شپی راغی رویدار — چری صاف کړ له لار
یو دهقان به آبیاری کړه — شپه په شپه به ی خواری کړه
ده بدلید یتوره شپه — شیخ متی په زیار اخته
لرا صتد به بیزار و — بتو له شپه به هم بیدار و
یو وشپه راتیر پلیار سو — شیخ متی تر پګفتار سو
ای د خدای رویدار غه کړی — د ده مره نور رحمت پر ته کړی
ته باداری د ولیالو — ته قدوه د صالحانو
شا د رخاوری سرزردی — د هر چا کحل البصر دی
پښو شپوسي تر بیخواب — په زحمت په اضطراب

پاکوی دلاری گمتی — پہ دی مخاوروشہ دی گمتی
داسی وو ی شیخ متی — دمولا لعشق مپیتی
پہ خدمت دخلق اللہ — یو گری پہ یوہ ساہ

تر ہر شہ بہتر دی وروره
زده کره دا خبره گوره

ذکر دشاعر خوږ گفتار الہیار افریدی عبدالعزیز کاکړ ہسی روایت کا یہ داشاعر پہ
ہوری کښی اوسی اوس دتخلو پښتو کالو یحمر دی دیوان دشعرلری کلامی شیرین دی لکه
عسل ماندی عبدالعزیز کاکړ دغه غزل را کا پہ یدی کتاب کښی ثبت سی

غزل

چہ ستا پخم کښی بندیوان یم رابہر بہ نشم — دبلیتون اوبنی تو یوہ بی پربر بہ نشم
بہ دی لتاړ دعشق لخم کړه پہ زما حال وویني — ښتنه بی بر وند عشق دی ہیچ پر بر بہ نشم
مړدی پروت یم دگدا بخیر نظر نکوی — کہ مرمہ ہیم بی بیا زیارہ ستا نظر بہ نشم
اودی دمینی راتہ بل کا سیږی وریت دکړ مه — ستا دوصال پہ ا وبو سوړ سوی خیگر بہ نشم
کہ جفا کاندی کہ وفا پروت دی و در تہ یم — ستا لہ دلبار جدہ مخ نکړم پہ بل در بہ نشم

الہیار وایاردی پہ دلبار نظر دی غواړی لیلی
کہ می ہر شو رتی شری ازہ پہ صدرہ بہ نشم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر صدر دوران بابوجان بابی — ذکرم خان بابی زوی دی په پدالغر کښی
اوسیدی هغه وقت په حاجی میرخان علیین مکان قندهار کښی دظالمانو لښکرمات کا او
ګرګین خانی واژه بابوجان بابی ارکلات دیرغښتلی راوستل اولادماشوری د
قندهار ښار حصار دینو او هغه وقت په ی ګرګین خان مرکا نوی په کلات کښی د حاجی میرخان
دخوا حکومت کا هسی وایی محمد کاتب الحروف په پدکال ۱۱۳۴ هجری په شاه محمود پادشاه
دپادشاه دوران شاه حسین وزور لښکر وکاده او اصفهان قدری دیرغل غزیمت وکا
بابوجان بابی سره اوخیلو غښتلیو لوڅانانو په دری وزره تقدیم نګ او تونجی او ترکی او
څنی الکاخیل راغلل قندهار ته او دشاه محمود سره ولاړل اصفهان ته په جنګوکښی بابوجان
بابی هسی میړانه وکا چه رستم دوران ی هیرکا بابوجان دمیاجی صاحب شاګرد
مرید و او په سنه ۱۱۲۹ هجری ی په مثنوی دښها او ګلان بخپه قصه نظم کړه چه
پښتانه ی نقل کا په مجلسو کښی دا کتاب قصص العاشقین نومیږی او سفلامنډ مشو
ری په دغه کتاب کښی دعشق توصیف کا او هسی وایی

مثنوی عشق

عشق یو هسی توریالی وی | چه پیرهرځای ی بری وی
دعشق اورهسی سوزان وی | چه سوځلی ی جهان وی
زړه بی عشقه کلمه زړه وی | چه بی عشقه زړه دمړه وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ندی عشق پدیوه رنګ | کله صلح ګاهی جنګ
پښتانه کا ندی متل | چه دی خوږه ترشات عسل
چه بی عشقه سرکړه دی | لښتی بی مغز پولادوږی
زړه بی عشق یکار نه دی | هم هر زړه سزاوار نه دی
چه د عشق وکا خبری | کړی یخوږه داهر غړی

دیاکا نو عشق سزا دی
امانت داد مولا دی

کړد افصح دوران زیدی خان مهمند زیدی خان زوی دی د غیاث خان او د مسعود خان مهمند لمسی دی چه کلی د مهمند ی پناه د بالا سی غیاث خان د حاجی میرخان علیین مکان همراز او ملګری و او زیدی خان اوس تکړه سړی او د آشنایانو همباز او د حساز شاعر دی د پادشاه ظل الله پیځ کښ عزت لری او د شوکت او منت خاوند دی پر آشنایانو مهربان دی او د کاتب الحروف مخلص دی اشعار ی خوا به دی او د بلاغت علوم سی لوستی دی په فقه او تفسیر او صرف و نحو کښ هسی شه او پوره لوست لری چه طالبان ی حل د مشکلاتو ځنی کا زیدی خان په
۱۱۳۶ اصفهان ته ورلای او هلته ی د شاه محمود سره صحبتونه وکا بیا قندهار ته راغی دیو کتاب ی په شرح د حال او جنګو د حاجی میرخان او شاه محمود وکښلی دا کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور زره بېتونه دي لوی ئې دی محمود نامه کله چې ئې د پادشاه ظل الله پنځ گنج
ولوست زر طلا وي صله ورکړه له پلېځ کښې ئې هسې جواد بیت پروت دی په سعد
صله ئې پیسو څو ورځې پر یار راغلو او آشنا یا نو نثار کړه او ردیدی خان غزل او مثنوی
او رباعي پنځل دیوان کښل لري او محمود نامه هم هسې خوږه کتاب دی په اکثر بیتانو ند
ئې پیچلو کښې لولي د ګرگین خان گرجي د وژللو قصه او د اصفهان د فتوح تو نقلوند
لمتول کښېن سته هسې وایي محمد کاتب الحروف په ماله ردیدی خان هم درخواست وکا
چې په دی کتاب کښې د محمود نامې تحفه ډېره برخه ثبت کا نو ما ردیدی خان هم ماتند
د کتاب یو باب را کا چې د ګرگین خان د وژلو قصه ده او هغه ما دلته وکښل بتوفیق الله تعالی

مثنوی نقل له محمود نامه تحفه دی

په بیان د وژلو د ګرگین خان او مدح وصفت د حاجي میرخان علیین مکان

اوس به زه نا تد حکایت کړم د بنو
خوږه روایت د ګرگین خان د وژلو

چې میرخان تللی اصفهان ته وو نه
مخ ئې ملکي د پاک سبحان ته وو نه

بابا چاتي عرض کړ تمول اقوال د پښتون
د ګرگین ظلم په احوال د پښتون

با پچا و یل زه نسوای کولای چاره
د ګرگین خان ظلم ستم دی پاره

لدی معزول کړم قندهار نه پرېښي دی
جور ستم او ضیق سعادت نه پرېښي دی

گرگین خو گرگ دی گرگ خو ظلم کوی
وینی تو وید هم پیوند څیری

زه هم مخالف یم په بد تحکم گرگین
نا مسلمان دی ازمښ دی بیدین

نه په اسلام کی ځان پابند گڼینه
نه نصرانی نه له عیسی بیر بید

بیزیږم زه په خدای کړی قهر بکاره
د سلطنت بېړ نا کو رسی تیارت

میرخان وېل ای حسین پاچا وګوره
حال د حاکم او رعایا وګوره

گرگ د ایله کړه پر رمه سو شبان
جور و ستم کا نوی بېځید گرگین خان

موږ له طاقت نسته چه کړو بندیاتی
صبر پر ظلم د ظالم ازمښی

د اخلورم واردی راځم سلطان
عرض د ظالم له لاسه کړم سلطان

کده پاچا نکړی داد خواهی د مظلوم
ظالم حاکم کا ظلم ډېر په محکوم

جور چه د پرسی سلطنت سی برباد
د ظلم قصر پیښا بی بنیاد

عربیه الملك يبقى مع الكفر ولا يبقى مع الظلم

کافر کولای سلطنت سی مدام
که دکړنا داد نوی چا بر پیرا نام

مگر ظالم نو نسی کړای سلطنت
خالق رحیم دی ورکوی خلافت

پاچا ته په زړه ی وی پېرو دان
د خدای عیال ګڼی پر محکمه انسان

سلطان داوره پسنی غوږ داوینا
مکره ستم د خلق الله پهر چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستمګارو پای به راشي وي خراب	د ظلم اوري کا پخپله تراب
د مظلوم آه داسي کاري دي ګوره	چه اوري سنجي د ظالم تکوره
ملمبي به بلي کا د ظلم پکور	لمولد به کاندي بینوا پدي اور
سبا يي ظالم چه رحم د کا پيځان	پظالم خوار کړي خپل ځان او جهان
سلطان ګوره پر ځان رحم وکړه	خپل کلي کور په جور مه دورانغوره
يا چا تدهي دنيا وکړه ميرخان	خو غوبړي ندداو ربدو لد ځان
ګرګين ي پر لينبو قندهار کي ظالم	نيځ کړ دفع لاس دده لد عالم
ګرګ ي شپانه کا چه کړي خوار رعيت	د ګرګ بچير ځيري پظلم و وحشت
ميرخان خولبدي ولاړ حجاز لد چه کړي	رسول د خداي ته پر ازي داد خواهي

داد خواهي د ميرخان په حضور د سيد الانس والجان

ولاړ ي د بيشي ي پيغمبر کا فرياد	رسول د خداي ته چه سو قوم برباد
ستا پر امت راغي د ظلم دوران	واوره رسوله دا دي قوم فغان
پښتون خو ستا پر نامه ځان کړي فدا	اي خير الناس واوره ته دي ندا
وتر غوره دوی ته د ظالم له لاسه	ګرګين ملنځ د پښتون وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا پیدا مدد دی کلمه ګوی پښتون — نه بسی بیځکه لتاند استون

زړګ وژړوندون هو د اسلام دپاره — ستا د دربار ستا د سلام دپاره

مدهوکړه هیر خیرا لوری رسول — فخر کونین نور الهدی رسول

اوښکی می څاڅی پر دربار یم ولاړ — قوم سو پا ورد ظلم تتولد لتا ره

یو ولد نظر وکړه پر مونږ په سوو ر — و ظالمانو څه ترڅو بد یو پېر

ستا لطف و مهر دی شامل پر جهان — هر خراب زړه دی ستا په مهر ودان

لدست ظالمانو ی خراب هو پښتون — پا ورد ظلم تورکباب هو پښتون

راغلم لدلیری ستا دربار ته نبی — ته می شفیع سه د خدای غفار ته نبی

چه پر پښتون قوم نازل کا رحمت — کړی ی خوندی ناموس پخپل مرحمت

لاس د ظالم ی لګریوان ته الله — ویچ سی د ظلم د ګند و خیر و د نلو

ستا شریعت سی ټینګ په صحیح د پښتون — ورک سی بیلیدا وکم سی رنج د پښتون

واحی دی سوال ولاړ د در ته حمید — محتاج د تش ولږ نظر ته یمه

د قوم حال کړم در ته عرض یا ادب — ته ی پادار د کل عجم او عرب

بلید تا ملری پښتون خوا لګر — ته ی ملهم د خوږو زړو د ټیرهر

وشرغوره زموږ نام و ناموس له بیداد — کړه بی ناموسو ظالمانو برباد

مر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر ئې ورته پورته نه شو په حال وګورد — د ظالم ظلم بد احوال وګورد

نه دی لیا شرم و حیا ستړه نه — نه شرم کا نه دی له عیسی ارمن

عرض می د حال وکا و تا ته پېښو ا

بلخوک مو نشته خو الګر به نیا

خوب لیدل د حاجی میرخان بهد بیند طیبه کښی او زیږی د نجات له ظلم

چه میرخان هم عرض کا حال د ظلم — هغه شپه مات سو توره د ال د ظلم

میرخان محبوب و لیده صدیق اکبر — چه ورسره حضرت فاروق و عمر

وی ای مسکین پری غم ملګره — قوم د خلاص سو کوشش ما ته ملکوه

ولا پښتون قوم ته وازیږی کړه زر — چه د ظالم سو کم نقصان او ضرر

په پښتون به خدای له ظالم آزاد — نه بسی ننګ او ناموس ی بر باد

خدای به دا قوم کا په رحم ودان — نوم بهری وینه مجاهد په جهان

تل به د خدای په بندګی کړوی لوی — خول بخي نه مرید تلیته ور څو

کلمه د خدای بوی جاری پا فوا — ورکوی دوی به په دی لاره کی ساه

خوی ظره وی د اسلام په بکری — نه لیبی ورک نوم د دی قوم لنری

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری اوریدل د میرخان او فتوا اخستل له علماو

انزیری چه واوریده میر دلیس خان پیغام
خوښ سو دیغو په پیغلی کلام

بیا ی پیدا کړل علما د حرم
مفتی قاضی او هم پیشوا د حرم

حال ی د ظلم د گرگین کا بیان
فتوا ی وغوښته له دوی میرخان

ټول علما د دین فتوا ی وکړه
سمی تحریر هم ی انشا ی وکړه

چه د ظالم د ظلم رفع روا
په تیر په وی دی له اسلام سوا

حاجی میرخان راغی وطن ته بیا کال
قوم ی ولید ی په ظلم پایمال

په تدبیر کښیوت چه ناموس وساتی
تنگ د قوم کا په تینگه خوندی

مشران ی ولیدل د قوم پیلا
وه دوی ته وی د حرم ماجرا

دعا او خوب او هم فتوا د عرب
قوم ی کا د خان د بنو لپطلب

گرگین خبر سو چه میرخان څلوی
وی کتله چه افغان څلوی

ظلم ی د یر کا پیر خوارانو د قوم
خان ی کا گرگ د غمخوارانو د قوم

مشران ی تر او ستل په صبر و په بند
منافقین ی کړل په قوم سربند

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلحت د میرخان او قرآن کول د قوم او بیا وژل د گرگین خان

حاجي میرخان وکا تدبیر مصلحت — پښتانه قتول سول پنا موس او پت

مو لو قرآن وکا چه خان کا خوندي — له جور و ظلمه د ظالم ارمني

سید ال ناصر او بابو جان و بابي — بل بادر خان وو بادرو لمسي

میاجي هم راغی د میرخان پکومک — یوسف را قتول کړ له دسیوري هوتک

عزیز لوزري د دلارام پهلوان — گلخان بابړ د بل و نور بریځ خان

راغي لفرو د الکو د جلبک — کا ی ځوانانو د لښکر د کومک

بل یحیی خان بل یزوی محمد خان — قتول سره یو سول په کړی د گرگین خان

یونس کاکړ وکا یرغل په گرگین — پښتنو بوړ په گرگینیانو نا وړین

گرگین ی مړ کا قتول کړ جي سو کښتان — قوم کا خلاص له ظلم و جور رغفار

قندهار و بنو حاجي میر په همت — قوم ی قتول کا ورته کړ نصیحت

په ظالم ومي اوس لو موږ سو و آزاد — خالق دی نکا پښتون قوم برباد

پامال ظالم دی موږ دی لو لکا لښکر — نا ی په وساتو خانون له شر

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفهان دک وو له لښکرو د شاه | سبا به راشي یزرګونو سپاه
نه به پښتون پرېږدي په مخ د جهان | ورک به کا نوم ننګه ښان دافغان
دښمن قوي دی راشي کې اتفاق | ځان مو چیتو کې لیري کاندي نفاق
یقندهار کښې ی راټول کړل خانان | لټوله دقوم اختیاردار مشران
هر قوم ورکړله ځوانان قوربانی | قول و غښتلي ټنګیالي جنګیالي
شل زره بچ سول ټینګ کې د ښار | ګرده ولاړ و د میرخان په ګفتار
میرخان اتفاق کاو سپین بیری مشر | قوم ی وند ګډ زوی او کشر
په داسې کار وکا حاجي ګرندي | د پښتو ناموس ی و کا خوندي
کال و یوسل نونس او زر پېشمار | خلاص سو ظلم د ګرګین قندهار
د ظلم پای دی هسې وران عالم | زړی په ظلم ځوک وران عالم
د ظلم اور په بل هي سوځي جهان | یکښي کباب سي ستمګر ظالمان

ظالم جفا کوي په ځان نه په بل
وینی هر ځوک سزا دخپل بد عمل

وزر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د عالم کامل ملا محمد عادل بړیځ رح   د ملا صاحب په قوم بړیځ او عالم
او متورع سړی دی خلقو ته د ښو لار ښوونکا پر ښو اوک کښی اوسی او
طالبانو ته درس کا د ده پلار ملا محمد فاضل هم ښه ملا و په روضه ربانی کتاب
ی کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی په محاسن الصلوة ی نوم دی
او د لمانځه مسایل او ثوابونه او د تارکینو عذابونه ی پکښی کښلی دی د ایو څو
بیتونه له هغه کتابه دلته را نقل کوم چه یادګار وی

بیت

هغه خلق عاصیان دی | چه په فرض کښی کاهلان دی
چه فرض نه کاندی لقصد | دوی په شکر کافران دی
چه وای کرم یی زده ی نوی | که طعام خوری حیوانان دی
علم فرض پر هر سړی دی | چه فرض نه کا څه کسان دی
چه په قصد یو لمونځ قضا کا | په دوزخ کی غاستقان دی
خدایه تا نه امان غواړم | له هغو چه فاجران دی

له هغو سره چی ګډ کا
چه خاصه دایما نداران دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شاعر شاطر محمد طاهر ججریاڼی   د محمد علی ججریاڼی زوی دی
پیښور د کاندارۍ کا د بنګا پور سوداګری لره او هلته ئې خوش طبع خوان دی
طبع ئې هزل ته مایل ده او کله کله بند اشعار هم وایي یکلو کالو هم تښتګ کښې
د پلاره سره اوسیدلی او هلته ئې له ګلو علماو څخه لوست وکا او علوم د بې
ی زده کړل د کاتب الحروف سره آشنایي لري د کان ئې قا… لوغاړ ګانو مجلس ګاد
وي د یارانو سره خوش طبعي او ظرافت کا هسې وایي کاتب الحروف محمد هوتک چه
یوه ورځ ئې یو بار د کاندراغې په لوم وه محمد عمر خان پښتو هم لوڼ ګانډی
پښتو د طبع لطیف لئ شاعرانو سره آشنایي کا او پخپله هم اشعار انشا کا محمد عمر خان
د محمد طاهر سره ظرافت کا او لطیفه نکات یو بل ته سره وایي محمد عمر و ویل لس کاله
د محمد طاهر سره مجلس او وینا یم خو بیځ اثر د مجلس نلیده لیږي او نه الصحبة
مؤثرة مصداق ښکاره کیږي په سبیل د هزل ئې دا قطعه په مجلس کښې وویله

قطعه

وایي دا په محبت کاندی | یولد بلد ډیر اشر
پیکلو دي مصاحب سره … | تا صحبت نکړ مد خر

محمد طاهر چه طبع ظرافت پسند لري او هسې نکات بند ادا کا هسې قطعه په جواب انشا کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

قطعه جوابیه

صحبت دیدار کا لګوره | منکر نشی دا شر
قدر محض بغدش وی | اوس انسان سولی بشر

محمد عمر خان پلار اخت له محمد طاهر پو ښتنه وکا چه ستا نوم طاهر دی خو مطهر نه دی

محمد طاهر هسی بیت دوا ید | بیت

زه وځان وته طاهر یم | خو وتا ته مطهر

ذکر د عاشق پاکباز دانای راز ملا محمد ایاز نیازی دد نیا تارک دی او ډیره
او ورځ کښنی ریاضت کا او په طریقت کښی مریدی د میان عبدالحکیم قدس سره
العزیز کړه هم یا صل د قندهار د ښار ساکن دی مګر په میا شتو ورکړی ډیر نګوره
او ریاضت کا او په حضور د بزرګانو حاضریږی او ګوښه کښی په عبادت بخت
وی نقل کا چه ملا محمد ایاز په شپو شپو ویښ وی او په ډیره ښتوا و عزو ګرنه
ذکر کاندی او د خپل پیر دستګیر په مخ راسی ژړا کا او هسی وینا کا چه تا
د مظاهرو د جمال او کمال محرم ګړکړ نو ښتنم ملا محمد ایاز ښه آوازی او کا
کله چه خپل اشعار بغنا سره لولی خلق ژړی وی او دیوان د اشعار وی
ډیر ښتین دی او نکات عارفانه یکښی شته هسی روایت کا چه ملا محمد ایاز اکثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغرو کښې ګرځېدی او د غرو وحشي او خونخوار حیوانات ده ته ضرر نه رسوی ملا عبدالحکیم چه دده شاګرد دی هسې وایي چه زه میاشتې مې استاد نه راغلی کور ته او زه د ده پیتلا پسې ګرځېدم پیغرو کښې یو ځای مې ولیدل د شرمښانو لوګلډ چه ګرځي او یو د بله سره نګولی سره اچوی ما ځان پټ کا او بیرته کښې پنهان سوم چه شرمښان ولاړل هغه ځای ته ورغلم او هلته مې محمد ایاز وموند چه پر ډانګ خوبا بیده و او هغو وحشي حیواناتو هیڅ ضرر نه وو رسولی بلکه ویښ سوی هم نه و ما چه له خوب ویښ کا او واقعه مې ورته بیان کا ده وویل هغه سړی چه د خدای په محبت ودان وی د حیواناتو ځنې بچ نه وي وراېږي د حقیقي انسانیت مرتبه هغه ته هسکله ده چه د حیوانیت لاس هلته نه رسي او بلکه نفس اماره چه د نفس مطمئنه ځنې تبنتي او فنا کیږي هغه سی هم د حیوانیت په دریاب کښې لاهو مخلوقات د انسانیت مره ځګره نسي کړای او له پرتمدی تبنتي ملا محمد ایاز د شعر خوند دیوان لري او ډیر ښه عارفانه اشعار ي پکښې جمع کړي دي چه زه ي د هغه یو ښو رباعي په بیان د عارفانه نکاتو را نقل کاندم

رباعی

مره هغه دی چه لري د عرفان برخه | د هغه ښه ده په دنیا د انسان برخه
هغه زړه چه ندی چهر نه عرفان وی | وری په زړ ونه کښې د ناپخه حیوان برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولہ

محبت د آب و خاک دی بی بنیاد | راسد ځلکړی دونیا خون آباد
کړد زړه سپین وی د خدای محبت | پر صحرا بهٔ بی کوره اوره بناد

ولہ

زروند خو بن کړه دانیکی ده در شپا | ملکره پیا باندی تیرند پیجفا
د خدای کور موړانوه پد ستمو | د خدای کور و ګڼدزړه چه وی صفا

ولہ

په د ځان پیغم اختدوی عاشق نه دی | هغه ځوک د خدای دینی لایق نه دی
یا بد ځان یا بد جانان کا پرستند | ځکه چه ځانی لکا هیر خو صادق نه دی

ذکر دلوی واعظ ملا محمد حافظ بارکزی دا عالم د محمد اکبر بارکزی زوی دی
چه پقندهار په کښند خوا کښی اوسی او علوم مروجه ی لوستی دی فقه کښی استاد دی
او پجامع ګانو کښی د جمعی پورځ وعظ کا نو په واعظ مشهور سوی دی کله کله
پخطبه کښی ځینی اشعار هم وایی چه په تول نصیحت دی یو کتاب ی کښلی دی چه نوم
ی دی تحفهٔ واعظ او په دی کتاب ی د تقوا او زهد وعظونه کښلی او خلقو ته
ی امر په معروف او نهی منکر کړی دی محمد حافظ واعظ پر ښتیا و بلو مشهور دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه او لویانو هیڅ کښې هم د خدای امر ښکاره وایي او بې‌پروا نکوي
پیر طریقت کښې د میان نور محمد صاحب مرید دی او تدریس کا د اعلا مود فقه پقد یار کښې
طالبان د علوم ی له مجلس فیض موعی او په حلقه د تدریس کې حاضر وي دا وعظیه
بدله ما را واخیستله او نقل یې کړه له تحفه واعظ ته چه مسلمانان ی و لولی

بدله وعظیه

کم بخت مکړه پر دنیا د ونګون
کړی زړه عوا یې د جنت ګلون

کم بخت مه زړه بو میلانه پر دنیا
وطن مو بل دی آخر ځو پرې شتیا

هم بدنه بل بی د علوم د عقبا
تو له سره اور کی پامان ځانون

کم بخت مکوه حرام چه بد دی
په کړی حرام سره باطن کی د ودی

اعمال ی اتو له عقبا کی ردی
په لویه ورځ بدی وی تور مخون

کم بخت مکوه حرص قرار سه
شا د رب کوه صبور پکار سه

تو ته بد د دین ورځ پیدی کار و بار سه
په بې تو ښی پیدا سو دون

کم بخت مه غږ د حرام پر لوری
خدای بد و تا ته په غضب و ګوری

کد کلا زړه عوا ری بنا بیته بنی هوری
بی ځای امت ده بی پروا پیلون

دړا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د نصرالدین خان اندړ. نصرالدین خان د محمد زمان خان زوی دی په پرنانه کښی د پاوشاه تیمور شاه حسین لد غزنی راغی او په قندهار ساکن سو په مقتضا د طبع صافی یو څه مدت د صدر دوران بهادر خان ورسید او بیلک د ملازمانو د پاوشاه ظل الله منسلک سو څکه په شجاعت او بهادری ئی په طبیعت کښی وه نو په دلبر ورځوی د پاوشاه او بهادر خان عالیشان لخوا عزت د مونده او د مستقیم طبعانو سره آشنا سو نصرالدین خان اندړ په بند اشعار وایی او زمړه د زمانی له موزونو نانو څخه گانه سی دیوان د اشعارو لری او نصر تخلص کا الحق په نصر یې نرم او بې هم د لفظ خاوند دی او د یارانو او موزونانو په منځ کښی مقبول په دی کتاب ده یو د بدله په یادگار کاتب هم په فخر اند ده لیاد خالی نه وی

بدله د نصرالدین خان

د خوار عاشق ژړا مدام وی د اشکار د نیا
کډ وی په پټه خوله هلته ندی گفتار د نیا

د خوار عاشق مدعا داده که ژړا کی نا
په وربکاره خپله زیبا مخ دلربا کی نا

په پیل وصال کیږی خوشحال محبوبا کی نا
بلبله لغواری هند د غذا امیدوار دنیا

د دی حسینو پیژه صفا پلارکړه اوروان دی
په ورتیلیبی دی خوار یده د یرغون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو به آرام په درسته شپه کا ندی خوبون دی | پر مینانو هره شپه د غم تاتار دنیا
دوی مینو پر زړه رب البني داغون دی | چه په ارمان د بنایسته زیبا محزون دی
لڅر ا کا او په نا رو یقر یا دون دکا | هو چه عاشق سی د هغو کله قرار دنیا
عاشقانو زړه ی مات کا تر غیب بنا | هو په شپه بند باندی یتری کله جوړ یږ نیا
په د وصال پامید هر عاشق اوسیږ نیا | کدی دا نوی عاشق هر ساعت بیار دنیا
د مینانو وصال عین لوی اختر دنیا | یو خو خوار نظر له چیل بخته مرور دنیا
د بلیتو ت اور دی چه په سوی، درست جیګر دنیا | هیڅ نجوړیږ ی د بلیتون کاری پار دنیا

ذکر د برگزیده احد ملا نور محمد غلجی مشهور دی په غلجی او په غلجو کښی توخی دی د ملا یار محمد زوی دی او س په پښتو ا ی کښ او سی علوم شرعیه ویلی دی و تدریس کا په عمر دیر بوخ سړی دی اتیا کلن او د قندهار پښار کښی پنځه کاله د کاندان عالیشان د حاجی میر خان د ارتیو اد کر بیو بچو نو استا دو او معوخدرا تو ته د سرا پرده عصمت ی درس کا ملا نور محمد اشعار هم لري یو کتاب ی کښلی دی پنامه نافع مسلمین او په دی کتاب ی احکام شرعیه بیان کړی دی دا کتاب ی کښلی دی پنامه د پادشاه جمجاه شاه حسین او له معتبرو کتابو د فقه او اخلاق ی انتخاب کړی دی ملا نور محمد او س په پښتو ا ی کښی تدریس کا شلمو د شریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بخاری شریف او هدایه او کنز او طریقهٔ محمدیه او نور مروجه کتب په تدریس لولی

دا نظم دده دی په نصیحت کښی مخمس

نظم د نصیحت

ته مومن ژوندی پیدیږی سی زما یاره ||| ته ژړا فریاد کوه په څو کو کاره
استغفار ته ویه کوه د ګناه دپاره ||| ته هم ځای ساته پناه عذاب لناره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

زه وتا ته وایو ویی کړم زما ورورهٔ ||| په سهار بیداری کړه آخر د ګوره
ابد ته سی پښیمانه کښی یا په اوره ||| چه ستا حال به په څه رنګ سی له ګوره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

په هر وقت له مسلمان دلداری کړه ||| ویږ د ریمه شپه کښی دیره بیداری کړه
هم پر خپل صورت ژړا هم زاری کړه ||| دا خپل ځان لکه حباب تری بیزاری کړه

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته دروغ الا بلا مکړه دنیا کښی ||| داد زیان دی زما جان په عقبا کښی
ستا دیر سود دی د ریښتیا هم شرابا کښی ||| ګناهونه خلاصی دیره دی په دعا کښی

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته د خدای لحکم مه غوږ وه غاړه ||| نیک اخلاق کړه ته طلب د بدخوی وارهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضرع کړه ضیل صورت کړه وچه نا پره | تر لا خته ی جو رسوی تن ویجا ړه

بیداری کړه پیبهار کښی زما دلداره

خدا امید کړه ورحمت ته ټکا جان | درحمت دروازه خلاصه ده جانان

هر سهار رحمت نازل سی له اسمان | مغفرت پیبها رغواړه له رحمان

بیداری کړه پیبهار کښی زما دلداره

ذکر د شاعر ظریف حافظ عبداللطیف اڅکزی دا شاعر په مجمع کی د وضلاسرامدی او په ظرافت کی هم یا ص د بوستان دی پلار ی غلام محمد نومیدی قندهار ته راغی په ماشوم کښی اوسید ی عبداللطیف لا کوچینوالی په تعلیم شروع وکړه قرآن شریف ی حفظ کا او ځکه چه طبع لطیف ی در لوده نو ی ډیر خوا ښه اشعار ودیل په شعر کی طبع ظرافت ته مایل ده خو بیا هم هسی قصی او حکایتو نه نظم کا چه او رید و نکی عبرت حُنی کا وپند و نصیحت دی په ظرافت کی مفید ډرمون کا او هر کله مجلس دا تشنا یا نو په ظرافت ددده مسرور وی کاتب الحروف کله کله دی وینی او اشعاری اروی او س د ځلو پنځو کالو دی او سره دی په عمر ی یو ځ دی خو د ځوانی سر تګا او مجلسیان ی په صحبت نشاط بیا مومی پیچا لو کښ اشعار ارتجالاً لولی او قصی کا فقیر کاتب الحروف د غه یو قصه دده ید ی نحز اند کښ نقل کا چه کتاب له ظرافت

هم خالی نو ی

تفنن

مقصد سوی او داوبن

عکوبه ومینسی یاراوز داداوبن اوسوی مقصد سوه	خورادیره خوبه سوه
یوسوی داوبن اشناسو	بجده ی هرا سو
یاری بری کولد یو لد بلی یا را بذ سوه	خوراخوبه مقصد سوه
اوبن وویل چه سوی	ای زمایاره نیکخوی
بی تامی بنادی نستد شپد اوویخ می پیابند سوه	خوراخوبه مقصد سوه
مقول عمری صحبت کا	د سوی سری الفت کا
شیبدی ببلیتون نکا یولد بلی مرکد سوه	خوراخوبه مقصد سوه
سوی و داوبن بکور کی	ژوندون ی پیرور کی
مقصد بری شروع کره هرسهار تخو بد عزمد سوه	خوراخوبه مقصد سوه
سوی تل سلمید داوبن و	دوستی کی دیر پهوبن
عیلوی سوه هی تینگد پر هر پری پیند برمد سوه	خوراخوبه مقصد سوه
اوبن هم عزت د سوی کا	سا تنی د ابروی کا
دیارد زیه دپاره بد مقبولد ند بلمد سوه	خوراخوبه مقصد سوه
یو وویخ سوی پیلمتیا کره	داوبن دپاري داکم
عیلوان ی راخبر کرلد د سوی مقولد سلمید سوه	خوراخوبه مقصد سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه راځي د سوي کور ته | یوغاري ولید پور ته

وا ننگ په هسې شان ویې ندنخای یوه گونه سوه | خورا خوږه قصه سوه

راوړي ی خوا ره وه | یو څه وه لږ واښه وه

واتوله په ی راوړله داوبه یوه گوله سوه | خورا خوږه قصه سوه

اوبه وړي ولاړي کور ته | نغلای سنو پور ته

سر یا نو ی ځای نه درلودی تو له شرمنده سوه | خورا خوږه قصه سوه

سو یا نو جمعیت . کا | یا سوی ملامت کا

ول ستا وداوبه څوری په دوستی سره توده سوه | خورا خوږه قصه سوه

په بسوی اشنا داوبه سی | باید په لږ پېهوبن سی

داوبه دپاره بنایي په پیدا یو ماته سوه | خورا خوږه قصه سوه

هر څوک په یارانی کا | په پیل کا پیلخانی کا

هر چا له مناسبه اشنایي او طریقه سوه | خورا خوږه قصه سوه

په څوک مناسب کار کا | عبرت له دی گفتار کا

له چل تغره سمه و هر چا پښه راواړه ده سوه | خورا خوږه قصه سوه

۵ ۵ ۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر رستم دوران سپه‌سالار عالی‌تبار زبدة الزمان سیدال خان ناصر

محمد هوتک له الف خان ناصر روایت کا چه سیدال خان دابدال خان زوی او
بابری زی ناصر دی په پلاری او سیدی په د پلد کښی په دوولس کاله پسر بولگای
دی هغه وخت چه سلطان ملخی توخی استقلال وموند او له غزنی تر کلاته
ی حکومت کاوه بابری زی دابدال خان سره راغلل او په اتغری سکونت وکا
ابدالخان د عادل خان توخی سره په هغه وخت له بیگلربیگی سره د قندهار چه د
صفوی پادشاه لخوا و جنگونه وکړل او ندی پرینبو چه پر کلات حکومت وکا
سیدالخان په د تگی پلار زوی و لیسخاوت او شجاعت زبده د روزگار و
او هغه وخت چه حاجی میرخان غلجی ملکان له قندهار کښی گرگین خان بیگلربیگی
دوولس سیدال خان ناصر د پښتو د لښکرو سپه‌سالار وو او دی لوستلی وه علوم
مروجه لکه فقه تفسیر وصاحت صرف ونحو او فارسی کتب چه د میرویس خان پیژندگلوی
حکمه د صفوی لښکر د قندهار د خلقو انتقام ته راغلل نو سیدال خان ناصر
د حاجی میرخان لخوا د پښتو سپه‌سالار وو او څو واره ی د صفوی لښکر په تر هجاب
تیر و روزل پیدی لغو لو جنگو سیدالخان غالب او فاتح وو او په دلاوری او شجاعت ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت وکا په حاجي ميرخان عليين مکان وفات سو نو سيدالخان عاليشان
وشاه محمود سپه سالار سو او پر اصفهان ئي يرغل وکا د صفويانو په جنګو پر ټولو
ميدانو غالب او فاتح سرخرو ئي اصفهان فتح کا او د دښمنان ئي مقهور دي
نقل کا چه سيدال خان ناصر په هغه وقت چه په جنګو ئي ګرفتاري هم ده
او له حيص وبيص ئي فراغ و اشعاري ويل او د عشق سندرهاي کښلي او س
چه په مهما تو د امور په اصفهان کښې بحث دی د شعر ويلو فرصت ئي نسته
او ورځي ئي تيريږي په هسې جنګو چه رستم هم ځني ډار کا د سيدال خان
له اشعارو تحفه دغه بدله بيخي اندکښې کا شم چه دا کتاب ده له ذکر خالي
نوي او د دی خان عاليشان بذکر مزين وي

بدله د سيدال خان عالي مکان

يار ماله هسي ګران سو + راتير تر ټولو ډيها نسو
زو رند ويم پيتر نو + جهان قبول را ته جانان سو

وی زلفي دا اوږدې کړې پر مخ د راخپرې کړې
سري اشرفي د په تندی باندی سرې کړې + ګرزی په باغ کښې ګلو نو کښې نخرې کړې

په ادر د وسوهم ياره راته اور تانه بوستان سو

مين

(c) ketabton.com: The Digital Library

مین چې اشنا یې مکا — شپه ورځ به کړیانې ۵

شقهی د دستمګاره خوشحال زړون بزنجي کا + لندي لرې د ورځیو د بانو عشق کانې ؟
پرهار مې ګوره طلعت د دلبر د تیر نبان سو

مین پرلویوغرو ځي — سرنور پاینیو شپو ځي

د وزي ارو طن وطن پرېږدي پرچپولو ځي + فریاد و ناري وکا پیا ورین په غلیلو ځي
وصال یې نصیب نسو لوره زړه ډک په ارمان سو

ناري وهم عالمه — دشپې تر صبحه ۳

ناتوان د بلیتون یم یو ګرد نلرم دم + بیتابه نفس لیږي راځه زما د زړه ډېر به
نظر پر ما غریب که په تا خون مې تا پیدا نسو

شبنم پر ګلو شکاري — زما اسکی دا رنګ اري

خوناب مې ستا لغم زما په مخکې لاري لاري + تمام شپه لم تیره پېژ د پیاري ناري
سکاره سوه چې مجنون یم لیونو به مې ادس پیدا نسو

بوستان شکی زیبا دی — رنګین په او شکو زما دی
د زړه پر داغ ګلګون دي چې بلبل په تماشا دي + پیمبند تې زړه وشاو دي قدوانې تېلدا د
شلي بلبتون یم زه سیدال ارم بیا نسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه نغزانه په بیان د هغو چه شعرونه ی ویلي دي

ذکر د عصمت پناه نازو توخۍ هسی نقل کا چه نازو د سلطان ملخي توخي لوروه
چه تولد ی په سنه ۱۰۶۱ هجري هغه ځای ته نژدی وچه تازی نومیږی سلطان ملخی
په هغه وقت د غزنی تر حاکم د اقوامو مشر و او په استقلال ی حکومت کا معارض
او ساری ی نه لود او نازو په کوچنی والی له میرمنو د پښتنو او سپین بږیرو علماو څخه لوست
وکا او میره مخی، ارتینه وه چه نامتی دی میراثی او شجاعت او سخاوت تدبیران و
روایت دی له ثقه راویانو چه سلطان ملخی و سور غره ته نژدی یو جنګ کښی وم
او حاجی عادل چه د نازو ورور و د پلار یا نتقام نغک ته ولاړ کلا او کوری نازو
ته سپینو او په هغه وقت نازو توره پیلا کړه او د جنګ لیوتو اما هو سره ی
کور او کلا له تاراک د دښمنانو و ساتل ما ته ضبل پلار حکایت کا چه نازو انا
په میلمستیا او غریبانو مسافرانو چه بالله معروف ده او هر وقت چه به ژمی بدد
مسافرانو قافلی راغلی د نازو پیر کلای اوول په سوه سوه میلمانه بدی روزل
او دوی ته دودی ورکوله چه چه به کالی نه درلود لباس ی ورکاوه
او سخاوت نو هم ی له ضبر ترکوسانه څخه سو نازو چه الا د بنا لم ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوتک وه چه د کرم خان زوی واو د هوتکو بنا لم خیل چه سن وریځ پادشاهی د قندهار او
اصفهان د دوی وه لدی شجرې طیبه څخه دی او نازو څلور زامن درلود چه مشری
حاجی میرخان او نور عبد العزیز خان او یحیی خان او عبد القادر خان دی
سی روایت کا محمد کاتب الحروف لنختیار پلاره چه نازو انا عابده صالحه متقیه وه او خپلو
زامنو ته ئی په تول عمر په اوواسه رشیدی ورکړی او چه علیین مکان حاجی میرخان
تولد سو خوب ئی ولید چه شیخ بیتنی رحمة الله علیه ورته وایی دا زوی بنه تربیت
کړه چه لوی سی لوی کارون به وکا او بیرزیارت د بیت الله شریف به مشرف کا او له نسل
به ئی پیدا سی پادشاهان چه دین به رواج کا نو حاجی میرخان په وزیر یدی مورکی
پدیانت او عبادت سره لوی شو او د دین فرایض ئی په تول پر اوسم کال در ونول
او هر کله به ئی ده ته نصیحت کا چه زویه د شیخ بیتنی نیکه قدس الله سره په قول ستا په
بښ دی لوی کارون نو چه لوی شی د خدای عبادت او د خلقو خدمت کړه ته
خدای پیدا کړی ای د دی د پاره چه لوی کارون تر سره کړی او خلق الله ته خدمت
ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان به هر وخت ویل چه
زما مور ما ته د لویو کارو د کولو وصیت وکا زه باید هسی کارون وکړم چه په
سنه ۱۱۱۹ هجری ئی قوم د ظالمانو له ظلمه ... زړه نوی ... د شکر وکړه او ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای د اسې کار وچه ماته مور سپارلی وا او وصیت ئې کړی و د اخوشتا د عبادو
او بنده ګانو خدمت وچه ماتر سره کا زما پلار هم ویل چه نارزو اما علاوه پر سخاوت
او شجاعت او عبادت هم ارتینده وه چه د خدای تعالی فضل ئې ورباندې ډیر
اشعار ویل او یو دیوان ئې درلود چه د دوه زره بیتو نه کمبنی ده او بلنډی مرثیه
اداکړی او داسې ئې ویلي وچه نارینده ئې هم فنسي ویلای او د غه رباعي چه د نارو
اما ده ماند خپل پلار او ویلې ده الحق چه ښه رباعي ده

رباعي

سحر ګروه د نرګس لیمه لانده | ځاځکی ځاځکی ئې لستر ګو څڅیده
ما ویل څه دی کښلی ګلوولی ژاړی | ده ویل ژوندی دی یوه شو لهٔ خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

ګرد در شهوار عصمت حلیمه حافظه. حلیمه د خان علیین مکان خوشحال خان
خټک لورده چه د عبدالله درخان خټک سره کوزه کیده زما پلار هم روایت کا
چه زه بښو ته د لاړم په هغه وخت دا پښتنه ژوندی وه او دخپل پلار په ژوندی
رو چه علوم ولوستل او بیا د شیخ سعدی لاهوری رحمة الله علیه مریده شوه او
هم پلار ئې عبد القادر خان ئې هم د هس ئې بیعت وکا چه هغه هم د شیخ د وران

خلیفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه و روایت کا چه حلیمه بی بی فاضله او عارفه ښځه ده او په سرا پرده
د عصمت ناسته ده میره ی نذی کړی او د خالق عبادت کا او د خپل د رور عبدالقادر
خان پکور کښی لوړو ښځو ته لوستل کا او قرآن عظیم ی هم پیاد دی زما پلار وویل
چه حلیمه بی بی په پښتو بند اشعار هم وایی او پخپل عصر سرامد اقران ده
او موزونان د پښتو ی اشعار خو ښوی د تصوف او طریقت کتب ی تول
لوستلی دی او هسی وایی چه مشکلات د مثنوی شریف او مکتوبات د حضرت
امام ربانی قدس سره حل کوی د حلیمی په اشعارو کښی مجازی عشق ونه ښکاری
بلکه ټول شعر و نه دی د حقیقت پر لار دی او د محبوب حقیقی صفت کا د غه
یوه بدلدی زما پلار ما ته وویل چه پخزانه کښی د اخلوم رحمة الله علیهما

غزل

داشنای لفکر خو بند هسی شان شوم
چه هیښ م په ممتاز که فوز جهان شوم

چه ی کړمه ته پښه سر فرازه
تنا خواند پخو رنگه د ریحان شوم

په مجازی دا یاز د لار لز ړه ند
سربلند د تر محمود غزنوی سلطان شوم

و هر چا و ته په گهرم واړه دی دی
د جمال په ننداروی شادمان شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیر فکر می لزره ندرا بهر شو | بیر خلیل د پر عدو باندی یکسان شوم

حلیمی د غماز مکر زیات لحد شو

چه دی بیل بیا ره نکا یه گمان شوم

ذکر د عارفه کامله بی بی نیکبخته داعصمت پناه او عارفه د الله د شیخ الله داد لور وه په قوم مموزی په پداشتغر کبنی کورنی او پلار ئیکد دیمن زیو مرشدان وه هسی وایی کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کاوه چه شیخ امام الدین خلیل غوریاخیل په خپل کتاب اولیای افغان هسی کښلی دی چه شیخ الله داد لوی ولی وه او لوری نیکبخته په حقیقت هم نیکبخته عارفه نجیبه وه علوم دینی ئی ولوستل او په ریاضت او عبادت د خدای عمر تیر کا په سنه ٩٥١ هجری په حباله د نکاح شرعی د شیخ قدس الله سره را غله په دخواجه محمد زاهد خلیل متی زی زوی وه او عارفه د خدای و په سنه ٩٥٦ له بطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان په بدنی بنس پیدا سو او دا شیخ په معرفت د خدای شهرت وکا په پد هند او پښتونخوا مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دی عرفا له اولاد دی او دی کتاب د اولیای افغان هسی کاږی چه بی بی نیکبخته په د خدای عارفه او رابعه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زمانې ده یو کتاب ی کښلی دی چه نوم ی دی ارشاد الفقرا او په دی کتاب ی هی نصیحتونه لیشعروېلي دي، په فقرا او عباد الله ته مفید دی دا کتاب په ۹۶۹ سنه هجري تمام سوی دی او زما پلاری نسخه لیدلي وه په شو کښې هغه وقت چه دی تللی و لیسفر د هغه ګای دغه شعرونه له هغه کتاب ز ما د پلار پیاد وه په ما د لته ځنې نقل کړل چه کتاب می پیدا کړد عارفه دوران رنګین وی.

مثنوی په نصیحت کښې

پېژړه بنا دشی ای مومنه	په ظاهر په باطن سپین
ظاهر زهد پا خلاص کړه	پېژړه تینګ شه له یقین
شکر صبر په هر حال کړه	خودنمای مه شه خودبین
بشپه و روح به پېژړه یی	که خبر شی له سجین
سجین ځای دخودنمای	دبی نماز او دبی دین
له هغو ځا امان را کی	یا اله العالمین

بل نصیحت ولیها ایضاً

د غزای حق ته غاړه کښېږده	لوری لوری دنیا پرېږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا پاتې له هر چا ده | پاخلاص کې څښتن لیږده
نو قوت لري پیچا نکی | سر دیار پر رضا کښېږده
ځان له بد خویه تر غوږه | زړه په ذکر د یار بلیږده
کل دنیا به دښمن شي | اوس لبیري څښتن ویږده
بتول غواړې حسابون | کړ داو منې کړ دمیږده
دنیا ترک هم کړ یوه یې | دلقا پر لوري پیچي ږده

ولها ایضاً رحمها الله

په طلب کې ودریږه | په خدمت کې هوسیږه
له جمله بدو نفرت کړه | و نیکی ته ولاړیږه
په نیکۍ کښې اخلاص کړه | بدی مکړه و پو هیږه
پر ګناه له واره وستر ګو | د باران په دود وریږه
چې یارب العالمین | لګناه راتیریږه
خدای بر رحم پیدا وکا | بیزار یو ته ژړیږه
بې پروا و خدا اینګ مشه | له غضب و ویریږه
برغه فعل چې ی حق دی | په طلب ی وښوریږه

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د بیرمنی د حسب او نسب بی بی زینب اطال الله بقائها

بی بی زینب د حاجی میرخان علیین مکان لوروه چه له کوچنوالی ی
پیحرم کی د عصمت او عفت لوست وکا پیله سخه چه قرآن کریم ی
ولوست د احکام اسلامی او فقه کتابونه ی هم ولوستل او د فارسی
مشهور کتب ی ضبط کړل استاد علوموی ملا نور محمد غلجی دی چه دیر
عمری مخدراتو ته د حرم درس لوستی دی هسی روایت کا چه بی بی زینب
ډیره هوښیاره او فهیمه وه تو د امورو عالمه ښځه ده او د پادشا ججا
شاه حسین پا امورو کی تدبیر کاوه هر کله پرای صایب مشکلات د امورو حل کا
او پادشاه د زمان ی پیخبر و عمل کا او نصایح ی اوری د ادر مشهوره د صدق عصمت
سند بند شوی ون هم وایی او د موزونانو او شاعرانو قدر کا د دواوین د
شعرا هر کله لولی او مضامین شیرین ی کام شیرین کا عمر ی عبادت
خدای او تلاوت د قرآن شریف تیر دی او مخدراتو د حرم د پادشا
ته درس او کښل او لوستل ورښیی نقل کا چه د شاه محمود جنت مکان
د مرگ حال قندهار ته راورسیدو د پادشاه خاندان عالیشان له تولا عجز

(c) ketabton.com: The Digital Library

و محزرانو د هرم سانډی او غلبلی کا بی بی زینب په واقعه د ورور د وفات واوریدله ډیره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن او لمانځه ی تسکین وکا د تللی زړه او هسی ویرنه ی په ویر د خپل ورور مرحوم د و ویله په زړه ی دلله نقل کوم خدای تعالی د مقبول کا خدای عالیشان د پادشاه ظل الله ژوندی ولری او وبخښه

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

په نغ سو په ورور تیر له دنیا سونا — قندهار وار په پښو را سونا

زړه می په ویر کی مبتلا سونا — په شاه محمود لما جلا سونا

دا روڼ جهان راته تور تم دینا + زړه د بلیتون تیغ کرم دینا

هوتک غمجن پدی ماتم دینا + دیا پهی تاج مو برهم دینا

په شاه محمود تیر له دنیا سونا — قندهار واره پښو را سونا

ځوان ومړه د توری جنگ ونا + د لار د کامم بنامم ونگ ونا

دښمن له ده یو بیو رنګ ونا + په میدان شیرو یا پلنګ ونا

افسوس په مرګ د ده پیخوا سونا — قندهار واره پښو را سونا

محمود

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمودؐ ندیوازی خور ژاړي + پر مرګ د هتول ګلی کور ژاړي
خپلوان لا څه پاچا د وړور ژاړي + لښکر سیاه د پلی سپور ژاړي

پښتون د هتول پوا ویلا سونا　　قندهار واړه پړ پا سونا

اصفهان پاته تاج نښکور عالمَ + په شاه محمود سوش پګور عالمَ
د پښتون لمر سو تیاره تور عالمَ + راته د ښمن بلا پیغور عالمَ

چه پاچا ولاړ پښتون ګدا سونا　　قندهار واړه پړ پا سونا

لښکر سو څور پښتون ملا ماتړي اریان + پیخاور و ځای کا شاه محمود عالیشان
پاته سو تخت و تاج د هتول اصفهان + زړه ی راسو پر سو کا خوښی دښمنان

وایی پښتون اوس بې پاچا سونا　　قندهار واړه پړ پا سونا

اسمانَ بیاد څه ستم کا څرګند + و شلاوه تا چه د پښتون و پیوند
دښمن د بیا زموږ پوپیر کا خورسند + په شاه محمود د کا پیغمبر کی بند

پر کور مو ویر شور و غوغا سونا　　قندهار واړه پړ پا سونا

هوتکو ژاړي شاه محمود څه سونا + پښتو ستاسی لوی سپاه څه سونا
د اصفهانَ تر فراه څه سونا + پاچاچه وحشمت تباه څه سونا

د پښتو پر تیم فنا سونا　　قندهار واړه پړ پا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود خوان دی ولی ولاړ لما + لیخت وتاج ته یې وړه سوی جلا
اصفهان ولی پاتې سونا لتا + سر دا یو رته کړه په ځکه ی اعدا

دښمن ولاړ بیا شاه خوا سونا
قندهار واړه پښتانه سونا

او هم ناری دغم په کړه فریاد + پښتون پیر ګ د شاه محمود سو برباد
زړون په تل هو باد من سونا باد + د سانده وبڼغ دی په راوړ مینه باد

ماتم زده پیر و برنا سونا
قندهار واړه پښتانه سونا

وروړ مقرر د ستا مولا کی جنت + در دکی تا ته پسله مرګ راحت
روح د وه سبا د پلوی ورځ د قیامت + مخ د وه رون د خدای پیمهر ورحمت

د خالق رحم تل پرتا سونا
قندهار واړه پښتانه سونا

ذکر د شاعره برگزیده زرغونه زرغونه د ملا دین محمد کاکړ لورده یه پنجوا ی
کښې اوسیده د اوپلار ی وکا تحصیل د علوموا و د فصاحت احکام ی زده کړل
او د فضیا و اشعاری و تل زرغونه پیچاله د سعدالدین خان تو رزی وه چه نوریالی
زامن ی هدلود او لتول د علم و هنر خاوندان و ماقد هی نقل وکا زما پلار په زرغونی
دی شیخ مصلح الدین سعدی رحمة الله علیه کتاب د بوستان لمونځ په پښتو شو نظم که او نوم

ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی و بوستان د پښتو چه دا کتاب ی په سنه ۹۰۳ هجری قدسی پاییدو ساده
او ټول نکات عارفانه او نصایح حکیمانه دی په پښتو کړل علاوه پر دی زرغونی
نور اشعار او غزلونه هم وویل او پر ژمره د فصحای شهرت وکا هسی چه موزونانو
د روزگار به ی اشعار لوستل او د پښتو په بوستان بی سیر کاو ګلونه د پند
او نصیحت به ی لټول هسی وایي چه زرغونه کی لداره ضبجه د د خطای نورا بسند
وا او کاتبانو به ی له حسن خط اقسام د خط زده کول زما پلار هسی وویل
چه په سنه ۱۱۰۲ هجری ما د زرغونی په خط بوستان د پښتو ولید چه ډیر اشعاری
پیچل بند خط هسی کښلی و چه منظری ی نه خط ته عاجزی کا او دغه حکایت له نسخه
کتاب زما پلار رحمة الله علیه بیا د و په زړه ی یخږ انه کښلی کا بوم

حکایت له بوستان د پښتو

اور پیدلی می قصه ده — چه لشا تو هم خوږه ده
دا اختر پورځ سحار — بایزید چه د و رویداب
له حمام را او تلی — یکو یخه کښنی تیر میدلی
امیری خاوری پیا لباس — را چه کړلی ناپام
یخ او سری سو ګکیه — پا میرو یخا ورو تخر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایزید پښکر کښېنو سو | د مغل ځج پر پاکید وسو
چې دزه ورسیم د بل اور | چې د پاور کې سهم نسکور
لا ایرو به څه بد ورم | یا به لږ شکوه کوم
هو چو بانو ځان ایری کړ | لا لوینی ځان پر یکړ
ځوک چې ځان تد گډی تل | خدا یته نسی کړای کښل
دوی تل یگښتار نده | لو خبره پکار نده

تواضع به سر لوړ کا
تکبر به تل ځوړ کا

ذکر د عفت همراه رابعه حال د دی شاعره ما ته ندی معلوم سوی خو لږ څه چې پښکاره ده هغه هسی ده چې دا شاعره د قندهار ده او چې د درات د محمد بابر پادشاه ی ژوند کا هسی وایي چې د اشعارو دیره دیوان ی درلود د هغه یوه هم رباعي ما ته صدیق او رفیق محمد طاهر هجریانی وویلد

چې زه ی دلته پخراند را نقل کوم

رباعي

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

آدم ی مخلی وتدراشنون | پادردغم ی سوی اړون کا
دوزخ ی روغ کا پرمخ دمخکی | لوم ی دبغه دلته بلیتون کا

خاتمه د کتاب په بیان د حال د کاتب الحروف

حقیر فقیر محمد ہوتک ـ مولف ددی کتاب

ہم ابن محمد زوی د داود خان زوی د قادر خان یعقوب ہوتک په زمونږ کہول
اصل [illegible] مرغوده چه زما نیکه قادر خان له مرغه جای راغی سیوی ته او بسته
وسیدی په بلده توده مدت په [illegible] د نصیب او قسمت راغی د قندهار پخوا کښو
لیکای دکوکران اسوګنه لوله او پیشه ی زراعت [illegible] د رخان دیر معمر
ویسن د ۶۷ کالو په سنه ۱۰۵۸ ہجری وفات سوا او په سغه ہی چه کوکران
لومیږی جنگ سو زما پلار چه داود خان نومیږی په کال ۱۰۲۹ ہجری په غوږ کوران
زیږیدلی او په آوان د صباوت ی علوم لوستلی و او په څلویښت عمر په موزونانو
او فصحا و علماو د نامه ښاوند وو او د دیر عمره قندهار تللی او دکسی خزان او [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ډیر ښه او پښتو او لوز ښایون ی لیدلی و هغه وخت چه خان علیین مکان
حاجی میرخان پیغند بار کښ د ګرګین خان سره جنګون کړل نو زما پلار هم په غو
جګړو کی ملګری وو سره ځکه نو له قدیمه زما معرفت لدی خاندان ډیر دی
او اخلاص ی لرم پرون [illegible] بیا په ۱۱۲۲ سنه هجری په صفوی پادشاه لښکری پر قندهار
راغلی نو د جنت مکان حاجی میرخان لخوا زما پلار وولاړ او پر فراه او سیستان
او [illegible] او لوز و ښایوی پښتانه د حاجی میرخان مدد ته راوغوښتل او له هغه
پښتو سره ی مرک وکړه او ډیر پښتانه د لوز نه او بارګزو او اسحق زوی ملګری
کړل د خان او پر خسرو خان ی پرغلا وکا او په دغو جنګو زما پلار د حاجی میرخان
جنت مکان لخوا سپه سالار و پس له وفات د حاجی میرخان مرحوم مغفور
زما پلار په سنه ۱۱۳۶ هجری وفات سو او یکو کراد د خپل پلار سره ښخ سو
دغه مرحوم رحمة الله علیه طبع مستقیم درلوده او کله به ی شعرون هم ویل چه
دلته تیمناً ده دوی رباعی راوړم او دا رباعی په صنعت د تجنیس بی نظیر
دی او په فصاحت هم مثل نلری

رباعی

په دنیا پر زړه کی اور د مینی بل سی
په اور بل ی لمبی لګی ی حال ی بل سی
ور د مینی کله مری د زړه لا مینی
دا اور بل بیند که نل د زړه تیل سی

رباعی

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي ولد ايضاً رحمه الله تعالى

کړی وینې وینې تل څاڅي له زړه وتخه څوک چه وینې تا له ځوانو یاو یره وتخه
د زړه له زړه کړه وینې وینې څاڅي چه کړو د غم لویدلي شاله کړه وتخه

اوس چه دی لږ حال د پلار او نیکه د کیبنی تفصیل حال هم کاږم او د غزامنی
لیدونکی بیخبره هم زما را تنګ دی نابودی. دنیاته یعنی تولد می واقع سوی و په
۱۱ د رجب المرجب سنه ۱۰۸۴ هجری یکوکران کښی او سن تو د تمیز ورسیدم نوی
پلار درس را ته شروع کا او ترا تلسم کال د عمری ولوستل احکام
د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او
بیان او معانی او نور چه زما پلار مرحوم وفات سو او وزه په تقاضا د پادشاه ظل الله
دامت سلطنته شاه حسین را علم د قندهار ته او ترا و سمه په نظر کیمیا اثر
د پادشاه اسلام پناه د بیم او هر کله په احسان او مرحمت د دی خاندان عالیشان
سرلند بیم عمر می تیر سوی په لوستلو او کښلو د کتبو د لو مختو د جهان بلد بیم ظلم
او ورځ پې می هم خو بنی نکا بیلدی اشتغالو چه پل شی پدی اوقاتو د عمر چه می تیر کړ
یو څو کتابونه می وکښل چه یو له دغو څخه د عذر انده او نور دادی یو کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي دي په بیان د علوم د فصاحت چه خلاصة الفصاحت باله سي او بل
کتاب مې هم د علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتنو طالبانو د پاره خلاصه کړل
بل کتاب مې کښلي دي په بیان د طبابت او علاج چه خلاصة الطب یې نوم دی په
سنه ۱۲۳۹ هجري چه دغه کتاب د پادشاه عالم پناه مد ظله څخه تر پېښي کا
سل طلاوې یې ما ته صله ها او هر کله د اسې مراحم د پادشاه دي فقیر غریب ته
د پېر دي او ارکان د دولت ابد مدت هم پر دې فقیر د رحمت نظر کا خاص بیا
ها در خان عالیجاه چه مې د رخ ښقند هار د غرباو پر سر ظل د رحمت دی فایق
دی عمر د پېر کا ما دا یو دیوان د اشعارو هم سته چه په دې وقت کې مرتب او مدون
سوی دی او غزلونه او قصاید او رباعي لري کله چه طبع قاصر میل د شعر او د ویلو
کا شروع ونکا بلکه هم او موزونان د روزګاري خو بنوي څکه چه د ځان ستاینه
سبب نده او پوهان لري کار عار کا نو پنځه اند کې مې خپل احوال وکیښ چه
دی کتاب ویونکي ما ته دعا وکا او هر وقت مې په دعا یاد کا خپله یوه غزل
هم د الله د ثنا په طور لکه هم چه پر صفحه د روزګار یادګار روی نور
اشعار مې په دیوان کښې پرېشان دي شایقان د علم او شعري له دیوان لولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقی پاڅه د سره ملو ډک یو جام را | تا الغم نا آرام یم آرام را

بیله مبود بنها رندۍ ځکه مه | بیرلی سو د خوبنې بنه پیغام را

دنیا پاتې ده بنادي مو یو ګړی ده | یو ګړی مې خوبنې کړمې کړی انعام را

د بلیتون پتاریکو کې مې نه پریشین سو | رنا لمر د جام و میو نطلام را

ناکامیو د دنیا مې کام را تریخ کا | چه مې خوږ کا کام تر څه دوا نا کام را

نه نشاط سته نه مستی سته رندی شته | اچه سم رنه سعد اوبد علی الدوام را

یا و بوې سو بر زې ګي لب تخه انود کړ

محمد تد اور ډک یو سې جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه ولقاریه ولمن له حق علینا
والصلوة والسلام علی رسوله محمد وعلی آله واصحابه اجمعین کتاب تمام سو
پوره ځ د جمعې ۲۴ د شوال المکرم ۱۱۴۲ سنه هجری پقندهار ښنار او موف
محمد هوتک سهم فارغ البال سو الحمد لله حمدا کثیرا
بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دوصد و هشت و پنج هجری گذشته بود

(c) ketabton.com: The Digital Library

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه وسلم بدستخط حقیر فقیر کثیر التقصیر
نور محمد نوشتی برای عالیجاه رفعت جایگاه سردار عالی تبار سردار
میر دل خان قلمی گردید   هر که خواند دعا طمع دارم
زانکه من بنده گنه گارم   این کتاب را احقر الناس محمد عباس
قوم نائی در شهر کوئته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت نشان
حاجی عبد الاکبر قوم هوتکی قلمی کرده سنه ۱۳۰۳ هجری باستعجال تمام قلمی شد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library